

**Komission päätös,
tehty 11 päivänä heinäkuuta 2001,
yrityskeskittymän julistamisesta yhteismarkkinoille ja ETA-sopimuksen toimintaan
soveltuvaksi**

(Asia N:o COMP/M.2314 – BASF/Eurodiol/Pantochim)

(Ainoastaan englanninkielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 57 artiklan,

ottaa huomioon yrityskeskittymien valvonnasta 21 päivänä joulukuuta 1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89¹, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 1310/97², ja erityisesti sen 8 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon menettelyn aloittamisesta tässä asiassa 27 päivänä maaliskuuta 2001 tehdyn komission päätöksen,

on antanut asianomaisille yrityksille tilaisuuden ottaa kantaa komission esittämiin väitteisiin,

ottaa huomioon keskittymiä käsittelevän neuvoa-antavan komitean lausunnon³,

¹ EYVL L 395, 30.12.1989, s. 1. Oikaistu versio EYVL L 257, 21.9.1990, s. 13.

² EYVL L 180, 9.7.1997, s. 1.

³ EYVL C ..., ..., s. ...

SEKÄ KATSOO SEURAAVAA :

1. Komissio vastaanotti 12 päivänä helmikuuta 2001 asetuksen (ETY) N:o 4064/89 (jäljempänä 'sulautuma-asetus') 4 artiklan mukaisen ilmoituksen keskittymähankkeesta, jossa saksalainen yritys BASF AG (BASF) hankkii kokonaan määräysvaltaansa belgialaiset yritykset Pantochim S.A:n (Pantochim) ja Eurodiol S.A:n (Eurodiol) 29 päivänä joulukuuta 2000 päivätyllä sitovalla ostosopimuksella.
2. Tutkittuaan ilmoituksen komissio päätteli, että ilmoitettu toimenpide kuului sulautuma-asetuksen soveltamisalaan. Sulautuma-asetuksen 6 artiklan 2 kohdan mukaisen komission tutkintamenettelyn alkuvaiheessa tarjottiin sitoumuksia, jotta komissio hyväksyisi keskittymän tutkinnan ensimmäisessä vaiheessa. Nämä sitoumukset eivät riittäneet poistamaan sulautuman aiheuttamia kilpailuongelmia. Komissio katsoi sen vuoksi, että toimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille oli vakavia epäilyjä. Näin ollen komissio päätti 27 päivänä maaliskuuta 2001 aloittaa sulautuma-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisen menettelyn.

I. OSAPUOLET

3. BASF on maailmanlaajuisista toimintaa erikoiskemikaalien ja muiden kemianteollisuuden tuotteiden, terveys- ja ravintotuotteiden sekä öljyn ja kaasun tuotannon ja jakelun alalla harjoittava yritys.
4. Eurodiol ja Pantochim ovat belgialaisia yrityksiä. Molemmat ovat Italiassa ja Luxemburgissa toimivan SISAS-konsernin tytäryhtiöitä. Pantochim harjoittaa useiden kemikaalien tuotantoa, pääasiassa ftalihapon anhydridin (PA) ja ftalaattien. Eurodiol harjoittaa 1,4-butaanidiolin (BDO) ja BDO:hon yhteydessä olevien kemikaalien gamma-butyrolaktonin (GBL), N-metyylipyrrolidonin (NMP) ja tetrahydrofuraanin (THF) tuotantoa.
5. Charleroin kauppatorioistuin ("Tribunal de commerce") aloitti 18 päivänä syyskuuta 2000 Eurodiolia ja Pantochimia koskevan akordimenettelyn. Samassa tuomiossa tuomioistuin nimitti neljä toimitsijamiestä ("Commissaires au sursis"), jotka valvovat Eurodiolin ja Pantochimin johtamista akordimenettelyn aikana. Myös italialainen emoyhtiö SISAS S.P.A., Milano, on konkurssimenettelyn kohteena.

II. TOIMENPIDE JA KESKITTYMÄ

6. Toimenpide muodostuu yrityskaupasta, jolla Eurodiol ja Pantochim siirtyvät BASFin omistukseen BASF Antwerpen N.V:n (BASFin kokonaan omistama tytäryhtiö) ja Pantochimin ja Eurodiolin nimissä toimineiden toimitsijamiesten 29 päivänä joulukuuta 2000 tekemän sitovan ostosopimuksen mukaisesti.
7. Ilmoitettu toimenpide merkitsee Eurodiolin ja Pantochimin siirtymistä BASFin yksinomaiseen määräysvaltaan ja muodostaa näin ollen sulautuma-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua keskittymän.

III. YHTEISÖNLAAJUINEN ULOTTUVUUS

8. Asianomaisten yritysten yhteenlaskettu koko maailmasta kertynyt kokonaisliikevaihto on yli 5 miljardia euroa⁴. Vuonna 1999 BASFin koko maailmasta kertynyt liikevaihto oli 29,5 miljardia euroa, kun taas Eurodiolin ja Pantochimin yhteenlaskettu liikevaihto oli 202 miljoonaa euroa. BASFin, Eurodiolin ja Pantochimin kokonaisliikevaihto 12 jäsenvaltiossa oli yli 100 miljoonaa euroa. Lisäksi sekä BASF että Pantochim ja Eurodiol saavuttivat yli 25 miljoonan euron liikevaihdon kolmessa jäsenvaltiossa (Belgia, Saksa ja Italia). Yksikään asianomaisista yrityksistä ei saavuta yli kahta kolmasosaa yhteisön alueelta kertyneestä kokonaisliikevaihdostaan yhdessä ja samassa jäsenvaltiossa. Tämän perusteella ilmoitetulla toimenpiteellä on sulautuma-asetuksen 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu yhteisönlajuinen ulottuvuus (ks. taulukko 1).

Taulukko 1 BASFin sekä Pantochimin ja Eurodiolin liikevaihto vuonna 1999

Maa	BASF (milj. €)	Pantochim ja Eurodiol (milj. €)
Belgia	[...]*	[...]*
Saksa	[...]*	[...]*
Italia	[...]*	[...]*

IV. KILPAILUA KOSKEVA ARVIOINTI

A. Merkitykselliset tuotemarkkinat

(1) Ftalihapon anhydridi (PA)

9. PA on raaka-aine, jota käytetään pääasiassa ftalaattien sekä alkydihartsien ja tyydyttämättömien polyesterihartsien tuotannossa. PA:ta myydään hiutaleina tai sulatetussa muodossa.
10. Osapuolet väittävät PA:n muodostavan merkitykselliset tuotemarkkinat, ja niiden toimittamat tiedot perustuvat tähän olettamukseen. Komission markkinatutkimus on pääpiirteittäin vahvistanut tämän markkinamääritelmän.

(2) Ftalaatit

11. Ftalaatit ovat alkoholista ja PA:sta valmistettuja diestereitä. Erilaisten ominaispiirteidensä johdosta ftalaatit voidaan jakaa standardiftalaatteihin ja lyhytketjuisiin ftalaatteihin. Ilmoituksen tehneiden osapuolten mukaan on kuitenkin vain yhdet merkitykselliset tuotemarkkinat, sillä ainakin osa eurooppalaisista tuottajista pystyisi muuttamaan tuotantoprosessinsa standardiftalaattien tuotannosta lyhytketjuisten ftalaattien tuotantoon.

⁴ Liikevaihto laskettu sulautuma-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan ja liikevaihdon laskennasta annetun komission tiedonannon (EYVL C 66, 2.3.1998, s. 25) mukaisesti. Siltä osin kuin lukuihin sisältyy liikevaihtoa 1 päivää tammikuuta 1999 edeltävältä ajalta laskennassa on käytetty keskimääräisiä euvaihtokursseja ja luvut on muutettu euroiksi yksi yhteen -periaatteella.

* Tekstistä on poistettu tiettyjä kohtia luottamuksellisten tietojen suojelemiseksi; nämä kohdat on merkitty hakasulkeilla ja tähdellä.

12. Osapuolet väittävät erityisesti, että välttämättömien muutosten laajuus riippuisi kyseisen tehtaan rakenteesta. Standardiftalaattien tuotantoon suunniteltua ja siihen tarkoitukseen käytettyä esteröintilaitosta olisi muutettava ainoastaan alkoholin poisto- ja puhdistusjärjestelmien osalta. Puhdistusjärjestelmä edellyttäisi ainoastaan joitakin pieniä muutoksia putkistoon. Osapuolet väittävät, että muutosten tekeminen edellyttäisi tuotannon pysäyttämistä 2-3 päiväksi, jonka jälkeen esteröintilaitos voisi tuottaa eri ftalaattityyppejä. Muutostöistä aiheutuvat kustannukset vastaisivat noin 5 prosenttia uuden tehtaan kustannuksista.
13. Useimmat komission markkinatutkimukseen annetut vastaukset viittaavat siihen, että standardi- ja lyhytketjuiset ftalaatit sisältävä markkinamääritelmä on liian laaja. BASFin kilpailijat ovat todenneet, että mahdollisuudet vaihdella tuotantoa standardiftalaattien ja lyhytketjuisten ftalaattien välillä ovat erittäin pienet lyhytketjuisten ftalaattien tuotannon edellyttämien investointien vuoksi. Lisäksi standardiftalaatteja ja lyhytketjuisia ftalaatteja käytetään täysin erilaisissa sovelluksissa. Osapuolet myöntävät itsekin, että molekyylien polaroituvien/poolisten segmenttien tasapainosta ja kyseisten ftalaattien alkyyliketjun pituudesta riippuen liukenevuus ja yhteensopivuus tiettyjen polymeerien kanssa vaihtelee. Tämän perusteella ne päättelevät, että ainoastaan lyhytketjuiset ftalaatit (eli C1-C4) sopivat sellaisiin sovelluksiin kuin nitroselluloosan tuotanto tai peroksidien flegmatointi.
14. Erilaisen kemiallisen rakenteensa vuoksi standardi- ja lyhytketjuisia ftalaatteja käytetään eri sovelluksissa. Standardiftalaatteja (jotka määritellään C4- tai pidemmän alkoholin perusteella) nimitetään usein pehmittimiksi, sillä noin 95 prosenttia kokonaiskulutuksesta käytetään PVC:n pehmittimenä. Loput 5 prosenttia standardiftalaateista käytetään pehmittimenä liimoissa, pinnoitteissa ja maaleissa, peroksidien inhibiittorina sekä nitroselluloosan tuotannossa. Niin sanottuja lyhytketjuisia ftalaatteja, DMP:tä ja DEP:tä (C1- ja C2-alkoholiin perustuvat ftalaatit), käytetään pehmittiminä selluloosaestereiden tuotannossa, peroksidien inhibiittorina/stabilaattorina, kosmetiikkatuotteiden kiinnittimenä ja hajuvesien laimennusaineena.
15. Käsiteltävänä olevassa asiassa voidaan jättää avoimeksi, muodostavatko standardiftalaatit ja lyhytketjuiset ftalaatit kahdet erilliset tuotemarkkinat vai yhdet ainoat tuotemarkkinat, sillä kilpailuongelmia ei esiinny kummassakaan tapauksessa.

(3) 1,4-butaanidioli (BDO)

16. BASF toteaa, että BDO:ta käytetään raaka-aineena BDO:hon yhteydessä olevien kemikaalien tuotannossa. Tällaisia kemikaaleja ovat liuotteet gamma-butyrolaktoni (GBL), N-metyylipyrrolidoni (NMP) ja tetrahydrofuraani (THF) sekä N-vinyylipyrrolidoli (NVP), polyvinyylipyrrolidoni (PVP), polytetrametyleenieetteriglykoli (PTMEG), polybuteenitereftalaatti (PBT) ja polyuretaanit (PUR). BASFin mukaan BDO:ta tuotetaan tällä hetkellä kaupallisesti neljällä eri prosessilla, jotka perustuvat asetyleeniin, butadieeniin, propeenioksidiin ja butaaniin. BASFin mielestä BDO muodostaa kuitenkin yhdet ainoat tuotemarkkinat.
17. Kolmannet ovat vahvistaneet BASFin ehdottaman markkinoiden määritelmän. Niiden mukaan BDO on kemiallisilta ominaisuuksiltaan ja piirteiltään oma

tuotteensa, jota ei voida korvata muilla tuotteilla. BDO:n vaihtoehtoiset tuotantomenetelmät eivät vaikuta tuotteen perusominaisuuksiin, vaan lopputuote pysyy samana.

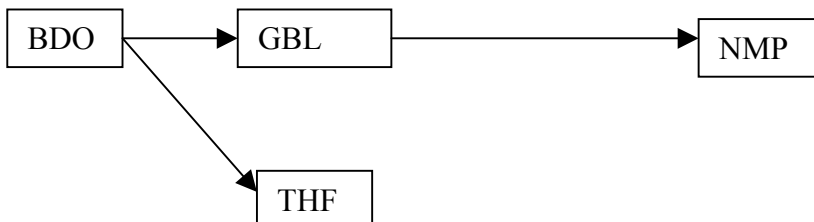
18. Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että BDO muodostaa merkitykselliset tuotemarkkinat.

(4) BDO:hon yhteydessä olevat tuotteet (GBL, NMP ja THF)

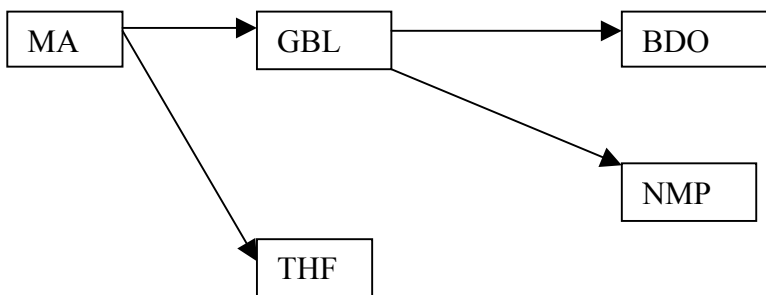
19. BASF toteaa ilmoituksessaan, että GBL, NMP ja THF kuuluvat laajemmille erikoisliuotteiden markkinoille. Tämä markkinoiden määritelmä kattaa myös tietyt hapetetut liuotteet (propyleeniglykolimonometyylietteriasetaatti (PGMEA), dimetyyliformamidi (DMAC), propyleenikarbonaatti (PC), dimetyylisulfoksidi (DMSO)) sekä metyleenikloridi.
20. Erikoisliuotteiden osuus orgaanisten liuotteiden kokonaismarkkinoista Euroopan unionissa vuonna 1999 oli erittäin pieni. BASFin mukaan erikoisliuotteiden markkinat ovat voimakkaasti hajaantuneet. Markkinoilla on yli 20 yritystä, joista yksikään ei pysty tarjoamaan täydellistä tuotevalikoimaa. BASFin mukaan nämä tuotteet muodostavat kuitenkin yhdet markkinat, sillä eri liuotteet kilpailevat keskenään merkittävässä määrin käyttötarkoituksesta riippuen.
21. BASF on luetellut erikoisliuotteille seuraavat käyttötarkoitukset: elektroninen strippaus ja maalinpoisto, prosessikemikaalit, puhdistus- ja pesuaineet, maatalouskemikaalit ja lääketieteellisyys.
22. BASF esittää luettelon korvausmahdollisuuksista kussakin edellä mainituista pääkäyttötarkoituksista. Elektroniikan alalla esimerkiksi NMP:hen perustuvat fotoresististripperit kilpailevat voimakkaasti mm. DMSO:hon, hydroksyyliamiiniin, etyyliaktaattiin ja PGMEA:han perustuvien vaihtoehtoisten stripperien kanssa. Lisäksi BASF väittää, että kehitteillä olevat uudet teknologiat voivat johtaa tulevaisuudessa GBL:n, NMP:n ja THF:n korvaamiseen.
23. Pinnoite- ja maalinpoistosovellusten osalta BASF toteaa, että NMP kilpailee maalinpoistosovelluksissa esimerkiksi [...]*
24. Prosessikemikaalien osalta BASF katsoo, että NMP on korvattavissa useilla vaihtoehtoisilla menetelmillä ja tuotteilla, esimerkiksi [...]*. Pesuainesovelluksista BASF toteaa, että puhdistettavan materiaalin luonteen perusteella käytetään useita tuotteita kuten [...]* ja niin edelleen. Biotiedesovelluksissa kilpailua luovat eri teknologiat ja meneillään olevat uudistukset. BASF mainitsee esimerkin, jossa THF korvattiin [...]*
25. BASFin mukaan nämä esimerkit osoittavat, että kaikkien mainittujen luokkien liuotteet (erikoisliuotteet, muut hapetetut liuotteet, muut orgaaniset liuotteet ja epäorgaaniset liuotteet) ovat tietyssä määrin korvattavissa, minkä vuoksi niiden olisi katsottava muodostavan yhdet merkitykselliset tuotemarkkinat. BASF on ilmoituksessaan kuitenkin lähtenyt siitä, että "erikoisliuotteet" -alaryhmä muodostaa erilliset merkitykselliset tuotemarkkinat.
26. Ilmoitus koskee kuitenkin erityisesti BDO:hon yhteydessä olevia liuotteita (GBL, NMP ja THF), jotka ovat Eurodiolin ja BASFin tuottamia tuotteita. Ainoastaan

muutama yritys harjoittaa BDO:hon yhteydessä olevien liuotteiden tuotantoa, ja niistä useimmat valmistavat kaikkia tuotteita. BASFin, Eurodiolin ja useimpien BDO:hon yhteydessä olevien tuotteiden tuotantoa harjoittavien muiden yritysten tuotantoprosessit mahdollistavat kaikkien kolmen tuotteen ja BDO:n tuotannon yhdistetyssä tuotantoprosessissa. Jäljempänä esitetyissä kuvioissa 1 ja 2 kuvataan yksinkertaistetusti tuotantoprosessit eri teknologioilla. Joidenkin tuottajien teknologiat eroavat näistä. BASF yksilöi ilmoituksessa neljä eri teknologiaa, mutta yleensä teknologioilla pystytään tuottamaan kaikkia tuotteita.

Kuvio 1: BASFin prosessi

Kuvio 2: Eurodiolin prosessi

27. BASFin prosessi on niin kutsuttu "Reppe"-prosessi, joka on suhteellisen kypsä, asetyleeniin ja formaldehydiin perustuva teknologia. Eurodiolin prosessi perustuu vähän aikaa sitten keksittyyn tekniikkaan, jossa käytetään butaania ja MA:ta raaka-aineena. Kolmannet ovat todenneet, että tätä tuotantoprosessia on pidettävä alhaisten kustannusten teknologiana. Kuvioista 1 ja 2 ilmenee, että BASFin prosessissa GBL:ää ja THF:ää saadaan BDO:sta, kun taas Eurodiolin prosessissa BDO johdetaan GBL:stä. Sen vuoksi tässä päätöksessä käytetään termiä 'BDO:hon yhteydessä olevat tuotteet' viitattaessa GBL:ään, NMP:hen ja THF:ään.
28. Komissio on tutkinut, olisiko BDO:hon yhteydessä olevia tuotteita tarkasteltava BASFin ehdotuksen mukaisesti yhdessä sellaisten erikoisliuotteiden kanssa, jotka eivät ole yhteydessä BDO:hon, erotettuna muista erikoisliuotteista, jotka eivät ole yhteydessä BDO:hon, vai niistä kutakin erillisinä tuotemerkkinoina.
29. Komission tekemä markkinatutkimus ei vahvistanut BASFin ehdottamaa markkinoiden määritelmää. Kolmansien mukaan BDO:hon yhteydessä olevien tuotteiden tuoteryhmät ovat erilliset muista erikoisliuotteista ja muodostavat erilliset tuotemarkkinat. Suurin osa asiakkaista ei kannattanut väitettä, että GBL, NMP ja THF olisivat korvattavissa joko toisillaan tai muilla liuotteilla. Kyseisten tuotteiden erityiset tekniset ominaisuudet ja eri käyttötarkoitukset eivät käytännössä salli korvaamista muilla kemikaaleilla.

30. Kolmannet osapuolet korostavat sitä, että korvausmahdollisuudet ovat erittäin vähäiset varsinkin lääketeollisuudessa ja maatalouskemikaalien alalla. Suuri osa BDO:hon yhteydessä olevien tuotteiden myyntimarkkinoista on lääkeaineiden ja maatalouskemikaalien alalla. Euroopassa myyntimarkkinoille suunnatun tuotannon osuus on näillä aloilla GBL:n osalta noin [50–70 %]*, THF:n osalta noin [40–60 %]* ja NMP:n osalta noin [10–30 %]*.
31. **GBL**:ää käytetään pääasiassa [...] NMP:n valmistuksessa. Tässä prosessissa GBL:ää ei voida korvata. Sitä käytetään myös lääkeaineiden ja maatalouskemikaalien valmistuksessa sekä liuotteena. Näissä käyttötarkoituksissa GBL on kolmansien mukaan itsestäänselvä valinta, sillä sen suorituskyky on ylivoimainen verrattuna muihin liuotteisiin ja/tai kustannukset alhaisemmat.
32. **NMP** on voimakas liuote, jota käytetään useimmissa kaupallisissa hartseissa. Korkean kiehumispisteensä ja erinomaisen liuotuskykynsä ansiosta NMP parantaa korkeassa lämpötilassa poltettavien pinnoitteiden ominaisuuksia. NMP:tä käytetään myös elektroniikkamarkkinoilla strippauksessa ja puhdistuksessa. Lisäksi sitä käytetään reaktioliuotteena useilla kemianteollisuuden aloilla, maatalouskemikaaleissa, elektroniikassa ja petrokemianteollisuudessa.
33. Yksi NMP:n pääkäyttötarkoituksista on eristyslakka, ja [20–30 %]* koko maailman NMP-tuotannosta käytetään eristyslakan liuotteena. Kolmannen ovat todenneet kresolien voivan mahdollisesti korvata NMP:n tässä käyttötarkoituksessa. Kresolien käytön eristyslakassa odotetaan kuitenkin vähenevän merkittävästi lähitulevaisuudessa ympäristönsuojelusyistä. Yleensä NMP on kalliimpi kuin korvaavat tuotteet ja sitä käytetään sen vuoksi ainoastaan silloin, kun sen suorituskyky on paljon korvaavia tuotteita parempi tai kun terveys- ja turvallisuusnäkökohdat ovat tärkeitä.
34. Suurin osa [>70 %]* **THF**:n tuotannosta menee elastomeereissä ja elastaanikuiduissa käytetyn PTMEG:n valmistukseen. Kolmansien mukaan THF:ää ei voida korvata tässä käyttötarkoituksessa muilla tuotteilla. Loput THF:stä [<25 %]* käytetään liuotteena PVC-sideaineissa ja -pinnoitteissa sekä reaktioliuotteena lääkeaineissa. Erään kolmannen osapuolen mukaan THF:n suorituskyky on näissä käyttötarkoituksissa muita liuotteita parempi ja kustannukset alhaisemmat, minkä vuoksi se on kuluttajille itsestään selvä valinta.
35. Kysyntäpuolen tekijät osoittavat näin ollen, että GBL:n, NMP:n ja THF:n välillä on vähän tai ei ollenkaan korvausmahdollisuuksia. Kolmannet ovat todenneet, että vaikka korvaaminen olisikin yleisesti mahdollista kemialliselta kannalta, se veisi paljon aikaa ja aiheuttaisi suuria kustannuksia. Olisi suoritettava kalliita tutkimuksia alan korvausmahdollisuuksista muiden soveltuvien tuotteiden löytämiseksi ja testaamiseksi, muutettua tuotantoprosessia olisi testattava ja välttämättömän hyväksynnän saaminen hallintoviranomaisilta veisi kauan. Lisäksi BDO:hon yhteydessä olevia tuotteita tilataan yleensä erikseen, ja kunkin tuotteen kysynnän rakenne on täysin erilainen. Suurin osa markkinatutkimuksen aikana kuulluista asiakkaista ei käyttänyt kaikkia BDO:hon yhteydessä olevia tuotteita. Lisäksi BASFin BDO:hon yhteydessä olevista tuotteista perimät hinnat ovat erilaiset. Esimerkiksi vuonna 1997 GBL ja NMP olivat jopa 30 prosenttia kalliimpia kuin THF. Vuoteen 1999 mennessä hintaerot olivat kuitenkin kaventuneet vähän alle 5 prosenttiin. Lisäksi vuosina 1997–2000, jolloin BDO:hon

yhteydessä olevien tuotteiden hinnat laskivat suhteellisen paljon Euroopan talousalueella, kaikkien tuotteiden hinnat eivät laskeneet yhtä paljon. Esimerkiksi BASFin THF:stä perimä hinta laski vähän yli 25 prosenttia, kun taas NMP:n hinta laski lähes 40 prosenttia.

36. Eri aineiden erilaisten erityisominaisuuksien ja suorituskyvyn lisäksi kolmannet ovat viitanneet kansallisten tai yhteisön terveysturvaviranomaisten lainsäädännössään asettamiin vaatimuksiin⁵, jotka vaikeuttavat muutoksia ja korvaamista.
37. Yksikään markkinatutkimuksen aikana kuulluista kolmansista osapuolista ei ollut tietoinen siitä, että parhaillaan oltaisiin kehittämässä uutta teknologiaa GBL:n, THF:n ja NMP:n korvaamiseksi tulevaisuudessa.
38. Sen vuoksi päätellään, että GBL, NMP ja THF muodostavat kukin erilliset tuotemarkkinansa.

B Merkitykselliset maantieteelliset markkinat

(1) PA

39. Ilmoituksen tekijät väittävät, että PA:n merkitykselliset maantieteelliset markkinat ovat vähintään Euroopan talousalueen laajuiset. Lisäksi ne katsovat, että itäeurooppalaiset naapurimaat (Puola, Unkari, Slovenia, Tšekki ja Slovakia) kuuluvat näille merkityksellisille maantieteellisille markkinoille. Näissä valtioissa ei ole esteitä kaupan harjoittamiseen Euroopan talousalueen kanssa, ja hinnat noudattavat yleensä ETA:n hintoja. Komission tutkimus on pääpiirteittäin vahvistunut tämän määritelmän.
40. Ei ole tarpeen määritellä merkityksellisiä maantieteellisiä markkinoita tarkemmin, koska tehokas kilpailu ei estyisi olennaisesti Euroopan talousalueella tai sen merkittävällä osalla yhdelläkään vaihtoehtoisella maantieteellisten markkinoiden määritelmällä.

(2) Ftalaatit

41. Ilmoituksen tekijät väittävät, että kaikkien ftalaattien merkitykselliset maantieteelliset markkinat ovat vähintään Euroopan talousalueen laajuiset. Lisäksi ne katsovat, että itäeurooppalaiset naapurimaat (Puola, Unkari, Slovenia, Tšekki ja Slovakia) kuuluvat näille merkityksellisille maantieteellisille markkinoille. Näissä valtioissa ei ole esteitä kaupan harjoittamiseen Euroopan talousalueen kanssa, ja hinnat noudattavat yleensä ETA:n hintoja. Komission tutkimus on pääpiirteittäin vahvistunut tämän määritelmän.
42. Ei ole tarpeen määritellä merkityksellisiä maantieteellisiä markkinoita tarkemmin, koska tehokas kilpailu ei estyisi olennaisesti Euroopan talousalueella tai sen merkittävällä osalla yhdelläkään vaihtoehtoisella maantieteellisten markkinoiden määritelmällä.

⁵ Ks. esimerkiksi neuvoston direktiivi 75/319/ETY, annettu 20 päivänä toukokuuta 1975, lääkevalmisteita koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä (EYVL L 147, 9.6.1975, s. 13). Direktiivi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 2000/38/EY (EYVL L 139, 10.6.2000, s. 28).

(3) *BDO ja BDO:hon yhteydessä olevat tuotteet (GBL, NMP ja THF)*

43. BASF katsoo, että BDO:n ja erikoisliuotteiden valmistuksen ja myynnin merkitykselliset maantieteelliset markkinat käsittävät vähintään Länsi-Euroopan (ETA ja Sveitsi). Tämä johtuu siitä, että asiakkaat ostavat BDO:ta ja erikoisliuotteita eri jäsenvaltioissa sijaitsevilta toimittajilta. Lisäksi kuljetuskustannusten ei katsota muodostavan merkittävää kaupan estettä. Sen vuoksi BASF on sitä mieltä, että merkitykselliset maantieteelliset markkinat ovat Länsi-Eurooppaa laajemmat ja käsittävät myös Itä-Euroopan, koska esteitä kaupankäyntiin Länsi-Euroopan kanssa ei ole ja kuljetuskustannukset ovat vähäisiä. BDO:n ja erikoisliuotteiden varastointi ei myöskään muodosta estettä kaupankäynnille Euroopan markkinoilla, sillä kyseisten tuotteiden säilyvyys on erinomainen. Lopuksi BASF toteaa, että samanlaisten määrien hinnat eroavat toisistaan vain vähän.
44. Kolmannet ovat vahvistaneet BASFin kannan siltä osin, että asiakkaat eivät suosi erityisesti tiettyä maantieteellistä alkuperää olevia tuotteita. Kaikkien toimittajien laatu on samankaltainen lukuun ottamatta itäeurooppalaisia toimittajia, ja tuotteen säilyvyys ei näytä olevan erityinen ongelma kyseessä olevilla markkinoilla.

a) Suurimmat tuottajat ja kauppavirrat

45. SISAS tuottaa BDO:ta, GBL:ää, NMP:tä ja THF:ää Belgiassa Eurodiol-yrityksessä, ja BASF tuottaa kaikkia neljää tuotetta Saksassa ja Yhdysvalloissa ja lisäksi se tuottaa BDO:ta Japanissa ja Koreassa sekä THF:ää Japanissa. Kilpailijat sijaitsevat joko Euroopassa tai Yhdysvalloissa. International Speciality Products Inc. (ISP) tuottaa kaikkia neljää tuotetta Yhdysvalloissa ja lisäksi BDO:ta ja THF:ää Saksassa. Lyondell Chemical Company (Lyondell) tuottaa kaikkia neljää tuotetta Yhdysvalloissa. Lisäksi DuPont de Nemours International S.A:lla (DuPont) on THF:n ja GBL:n tuotantolaitokset Espanjassa (ainoastaan omaan käyttöön) sekä BDO:n ja THF:n tuotantolaitokset Yhdysvalloissa.
46. Vuonna 2000 BDO:n vienti Amerikkaan oli BASFin mukaan merkittävää [20–40 kt]* ja sen tuonti oli vähäistä [1–5 kt]*. Amerikasta tuotiin Eurooppaan paljon GBL:ää [1–10 kt]* ja NMP:tä [5–20 kt]*, mutta vienti Euroopasta Amerikkaan oli vähäistä. THF:n kauppavirta oli molempiin suuntiin noin [1–5 kt]*. Koko tuontimäärää ei kuitenkaan myydy myyntimarkkinoilla; osa käytettiin yrityksen sisällä.
47. Euroopasta vietiin BASFin arvion mukaan Aasiaan vuonna 2000 seuraavat määrät: BDO:ta [1–5 kt]*, GBL:ää [1–5 kt]*, NMP:tä [1–10 kt]* ja THF:ää [1–10 kt]*. Saman ajanjakson aikana [...]*. Lisäksi kolmannet ovat todenneet, että aasialaiset tuotteet eivät ole kilpailukykyisiä hinnan suhteen, mikä on lisäosoitus siitä, että kyseiset tuottajat eivät luo kilpailupainetta. Sen vuoksi aasialaisia tuottajia ei ole käsitelty arvioinnissa enempää.
48. Vaikka Itä-Euroopan ja ETA:n välillä ei ole ilmeisiä tuonnin esteitä, BASFin ja komission markkinatutkimuksen mukaan tuontia on ollut vain vähän. Itä-Euroopassa on kolme tuottajaa, jotka ovat [...]*. Useat asiakkaat totesivat markkinatutkimuksessa, että Itä-Euroopassa tuotetut tuotteet ovat heikompileatuisia eivätkä tuottajat pysty luotettaviin toimituksiin. Lisäksi useimmat asiakkaista eivät

tienneet itäeurooppalaisia toimittajia tai sanoivat, että tällaiset toimittajat eivät olleet ottaneet niihin yhteyttä. Tähän mennessä ainoastaan GBL:ää ja NMP:tä on tuotu vähän [...]*. BASF väittää, että jonkin verran itäeurooppalaista THF:ää myydään [...]* ETA:n markkinoilla, mutta markkinatutkimuksessa ei tullut esille yhtään THF:ää ostavaa asiakasta, joka käyttäisi itäeurooppalaista THF:ää.

49. Vaikka muodolliset kaupan esteet olisivatkin vähäisiä, komissiolla ei juurikaan ole todisteita, jotka osoittaisivat, että itäeurooppalaisilla tuottajilla olisi rajoittava vaikutus BDO:n, GBL:n, NMP:n ja THF:n ETA-markkinoilla. Tämän vuoksi komissio ei katso Itä-Euroopan muodostavan osaa merkityksellisistä markkinoista. Koska kauppavirrat Yhdysvalloista Euroopan talousalueelle ovat suuria, komissio on kuitenkin tarkastellut sitä, ovatko markkinat mahdollisesti Euroopan talousaluetta laajemmat. Tämän vuoksi on arvioitu yksityiskohtaisesti, ovatko kaupan edellytykset tuntuvasti erilaiset Yhdysvalloissa Euroopan talousalueeseen verrattuna.
50. Vuosina 1999 ja 2000 BDO:n, GBL:n, NMP:n ja THF:n ETA-markkinoilla oli neljä toimijaa, BASF, SISAS, ISP ja Lyondell. Samat neljä yritystä toimivat myös Yhdysvaltain markkinoilla. ETA-markkinoilla käytetystä GBL:stä ja NMP:stä huomattava osuus [$>30\%$]* valmistetaan Yhdysvalloissa, kun taas BDO:sta ja THF:stä ainoastaan [$1-10\%$]* tulee Yhdysvalloista.
51. Vuoden 1999 aikana, jolloin Eurodiolin Feluyn tuotantolaitoksessa aloitettiin kaikkien neljän tuotteen (BDO, GBL, NMP ja THF) tuotanto, hinnat laskivat Euroopan talousalueella voimakkaasti. Tuoajat eivät pystyneet vastaamaan tähän voimakkaaseen hintojen laskuun, niiden tuotteiden kilpailukyky pieneni ja yhdysvaltalaisien tuottajien myynti laski vuonna 1999. Vuonna 2000 GBL:n tuojien hinnat olivat [$1-30\%$]* korkeammat kuin BASFin hinnat, THF:n tuojien hinnat olivat [$5-15\%$]* korkeammat ja NMP:n [$1-10\%$]* korkeammat. BDO:n hinnoissa eurooppalaisten tuottajien ja tuojien välillä ei havaittu merkittäviä eroja.
52. Tuonnista Yhdysvalloista ja Aasiasta on lisäksi maksettava suuret rahtikustannukset ja tullit, jotka rajoittavat tuontia yhteisöön. Tällä hetkellä BDO:n tulli on 7,8 prosenttia ja GBL:n, NMP:n ja THF:n tulli on 6,5 prosenttia. Markkinatutkimus on osoittanut, että kuljetuksesta ja tulleista aiheutuvat lisäkustannukset voivat nousta jopa 20 prosenttiin lopputuotteen hinnasta (tämä osuus on selvästi noussut hintojen laskiessa). Myös euron ja Yhdysvaltain dollarin vaihtokurssi on muuttunut, mikä on tehnyt tuonnista Eurooppaan kalliimpaa viime vuosina.
53. Tuontihyödykkeiden hintaeroista huolimatta tuonti lisääntyi vuonna 2000. Asiakkaat ovat ilmoittaneet pitävänsä parempana sitä, että niillä on kaksi toimituslähdettä, sillä se lisää joustavuutta ja varmistaa toimitukset silloin, kun jokin tuottaja ei pysty säännöllisiin toimituksiin. Nykyisin vallitseva BDO:n ja BDO:hon yhteydessä olevien tuotteiden puute sekä tietyt toimittajan vaihtamiseen liittyvät vaikeudet, jotka ovat seurausta pitkäaikaisista sopimuksista ja toimitussuhteista muilla tuotemarkkinoilla, ovat saattaneet estää tuonnin vähenemisen niin jyrkästi kuin muutoin olisi ollut odotettavissa.

b) Hinnat

54. Hintataso ei ole laskenut Yhdysvalloissa samassa suhteessa kuin Euroopan talousalueella. Taulukossa 2 esitetään prosentteina BDO:n, GBL:n, NMP:n ja THF:n hinnan muutokset näillä alueilla vuodesta 1998 vuoteen 2000.

Taulukko 2: hintojen suhteellinen muutos Euroopan talousalueella ja Yhdysvalloissa 1998–2000.

	Hintojen lasku ETA:ssa	Hintojen lasku Yhdysvalloissa
BDO	[30–50 %]*	Vaihtelee [-30 ja +20 %:n]* välillä
GBL	[40–60 %]*	Ei muutosta
NMP	[30–50 %]*	[10–30 %]*
THF	[20–50 %]*	[<20 %]*

55. Kuten taulukko 2 osoittaa, Euroopan talousalueen hinnat ovat vaikuttaneet ainoastaan rajoitetussa määrin tai eivät ollenkaan hintojen muutoksiin Yhdysvalloissa. Tämä osoittaa selvästi, että Yhdysvalloissa perityt hinnat eivät vaikuta Euroopan talousalueella BDO:sta ja siihen yhteydessä olevista tuotteista perittyihin hintoihin.
56. Ennen kuin BDO:n ja siihen yhteydessä olevien tuotteiden hinnat alkoivat laskea Euroopan talousalueella, hintaerot NMP:n ja GBL:n tuotemarkkinoilla Euroopan talousalueen ja Yhdysvaltojen välillä olivat vähäisiä, kun taas THF:n hintaerot olivat 10–20 prosentin luokkaa. Vuoteen 2000 mennessä hintaerot kasvoivat, ja hintaero oli suurin [...] GBL:n markkinoilla ja pienin BDO:n [...] ja THF:n [...] markkinoilla.
57. Komissio katsoo, että se seikka, että hintojen jyrkkä lasku Euroopan talousalueella ei ole merkittävässä määrin heijastunut Yhdysvaltoihin yksilläkään kyseisistä neljästä markkinoista, osoittaa, että kilpailuedellytykset eivät maantieteellisillä markkinoilla ole riittävän homogeeniset Yhdysvalloissa ja Euroopan talousalueella. Sen vuoksi Yhdysvaltojen markkinat on erotettava ETA-markkinoista eikä niitä tarvitse käsitellä tarkemmin tämän arvioinnin yhteydessä. Tätä päätelmää tukee se, että kaikkien neljän tuotteen hintaerot kasvavat ja Yhdysvaltojen ja ETA-markkinoiden välillä on tuonnin esteitä.

c) Päätelmä

58. Tämän perusteella voidaan päätellä, että Euroopan talousalue muodostaa BDO:n, GBL:n, NMP:n ja THF:n merkitykselliset maantieteelliset markkinat.

C. Arviointi

59. Tässä päätöksessä kilpailutilanteen arvioinnissa käytetyt tiedot ovat pääasiassa vuodelta 1999. Tämä johtuu siitä, että Pantochimilla ja Eurodiolilla oli vuoden 2000 loppupuoliskolla taloudellisia vaikeuksia, jotka rajoittivat tuntuvasti niiden tuotantoa kuten taulukossa 3 esitetään.

Taulukko 3: Eurodiolin tuotanto vuonna 2000 (tonneina)

	Tammi- kesäkuu 2000	Heinä- joulukuu 2000	Lasku %

BDO	[...]*	[...]*	[...]*
GBL	[...]*	[...]*	[...]*
NMP	[...]*	[...]*	[...]*
THF	[...]*	[...]*	[...]*

60. NMP:n tuotanto laski eniten vuoden 2000 alkupuoliskolta vuoden 2000 loppupuoliskolle, mutta myös GBL:n ja THF:n tuotanto laski merkittävästi. Sen vuoksi olisi harhaanjohtavaa käyttää vuoden 2000 myyntilukuja, sillä ne eivät kuvastaisi täysin Eurodiolin markkina-asemaa.

(1) *PA*

61. Osapuolilla on päällekkäisiä toimintoja PA:n tuotannossa. PA:ta käytetään pääasiassa ftalaattien sekä tyydyttyneiden ja tyydyttämättömien polyesterihartsien tuotannossa. Jotkin PA:n suurista tuottajista ovat vertikaalisesti integroituneita tuotantoketjun loppupään markkinoille. Noin 50 prosenttia kokonaistuotannosta Euroopan talousalueella onkin tarkoitettu omaan käyttöön. Vuonna 1999 BASF käytti noin 87 prosenttia PA-tuotannostaan muiden tuotteiden raaka-aineena, kun taas SISAS käytti 36 prosenttia tuotannostaan tuotantoketjun loppupään markkinoille kuuluvien tuotteiden valmistukseen.
62. PA:n vapailla markkinoilla osapuolilla olisi sulautuman jälkeen 14 prosentin markkinaosuus (BASF 4 prosenttia, Pantochim 10 prosenttia). Ilmoituksen tehneet osapuolet kilpailevat Atofinan (15 %), Atmosan (11 %) ja Lonzan (11 %) kanssa.
63. Koska BASFin markkinaosuus on toimenpiteen jälkeen suhteellisen alhainen ja useat suuret tuottajat luovat tuntuvaa kilpailua, voidaan päätellä, että PA:n markkinoilla toimenpiteen soveltuvuus yhteismarkkinoille ei aiheuta kilpailuongelmia.

(2) *Ftalaatit*

a) *Ftalaattien markkinat*

64. BASF valmistaa sekä lyhytketjuisia ftalaatteja että standardiftalaatteja, Pantochim puolestaan ainoastaan standardiftalaatteja. Sen vuoksi osapuolilla on päällekkäistä toimintaa ainoastaan standardiftalaattejen alalla.
65. Standardi- ja lyhytketjuisten ftalaattien kokonaismarkkinoilla BASFillä on Euroopan talousalueen kattavilla markkinoilla 26 prosentin markkinaosuus (BASF 19 %, Pantochim 7 %) sulautuman jälkeen. Sen kilpailijoita ovat pääasiassa Exxon (28 %) ja Oxeno/Degussa (10 %), kun useiden muiden valmistajien (Atofina, BP, Lonza ja Neste) markkinaosuudet vaihtelevat 5 ja 7 prosentin välillä.
66. Sulautuman jälkeen BASFin markkinaosuus vastaa suurin piirtein Exxonin markkina-asemaa ftalaattien markkinoilla. Lisäksi markkinoilla toimii useita suuria kansainvälisiä yrityksiä kuten Atofina, Degussa, Lonza ja Neste, jotka varmistavat kilpailun sulautuman jälkeen.
67. Edellä esitetyn perusteella voidaan päätellä, että ftalaattien markkinoilla ei todennäköisesti synny kilpailuongelmia.

b) *Standardiftalaattien markkinat*

68. Osapuolilla on päällekkäistä toimintaa standardiftalaattien alalla. Koska noin 98 prosenttia kaikista ftalaateista on standardiftalaatteja, markkinatilanne on hyvin samankaltainen kuin laajemmilla kaikkien ftalaattien markkinoilla.
69. Pienemmillä standardiftalaattien markkinoilla BASFillä on Euroopan talousalueen kattavilla markkinoilla 26 prosentin markkinaosuus (BASF 19 %, Pantochin 7 %) sulautuman jälkeen. Sen kilpailijoita ovat pääasiassa Exxon (28 %) ja Oxeno/Degussa (10 %), kun puolestaan useiden muiden valmistajien (Atofina, BP, Lonza ja Neste) markkinaosuudet vaihtelevat 5 ja 7 prosentin välillä. Exxonin ja Oxeno/Degussan erityisen vahvuuden vuoksi BASF kohtaa voimakasta kilpailua sulautuman jälkeen.
70. Edellä esitetyn perusteella voidaan päätellä, että standardiftalaattien markkinoilla ei todennäköisesti synny kilpailuongelmia.

c) Lyhytketjuisten ftalaattien markkinat

71. Pienemmillä lyhytketjuisten ftalaattien markkinoilla BASFin markkinaosuus on 18 prosenttia. Lisäksi osapuolet väittivät, että niillä ei ole päällekkäistä toimintaa, sillä Feluyssa valmistetaan ainoastaan standardiftalaatteja.
72. Edellä esitetyn perusteella voidaan päätellä, että pienemmillä lyhytketjuisten ftalaattien markkinoilla ei esiinny kilpailuongelmia.

(3) BDO

73. Toimenpiteen jälkeen osapuolet saavuttavat Euroopan talousalueella [35–45 %:n]* markkinaosuuden (BASF [20–30 %]*; SISAS [15–25 %]*). ISP pysyy markkinajohtajana suurimmalla markkinaosuudella ([45–55 %]). Lyondell ([5–15 %]*) ja Du Pont ([<5 %]*) toimivat myös markkinoilla. ISP:n vahvuuden vuoksi toimenpide ei todennäköisesti johda yksinomaan BASFin määräävään markkina-asemaan.
74. Toimenpide ei todennäköisesti johda myöskään yhteisen määräävän aseman syntymiseen, vaikka BASFillä ja ISP:llä onkin yhdessä yli 80 prosentin markkinaosuus sulautuman jälkeen ja SISASin haltuunotto vähentää avaintoimijoiden lukumäärän markkinoilla neljästä kolmeen. Useat BDO:n markkinoiden piirteet heikentävät BASFin ja ISP:n yhteisen määräävän aseman todennäköisyyttä.
75. Markkinahinnat ovat laskeneet merkittävästi kolmen viime vuoden aikana voimakkaan hintakilpailun ja vuonna 1998 tapahtuneen SISASin markkinoille tulon seurauksena. BASFin ja ISP:n markkinaosuudet ovat muuttuneet jatkuvasti; ISP:n osuudet ovat laskeneet ([...]*) ja BASFin osuudet vaihdelleet voimakkaasti ([...]*). Hintakilpailun seurauksena marginaalit ovat laskeneet merkittävästi BDO:n markkinoilla, ja SISASin täytyi poistua markkinoilta suurin tappiopin.
76. Kolmannet ovat ilmoittaneet komissiolle, että hinnat riippuvat voimakkaasti markkinoilla saatavilla olevista määristä. Vaikka markkinoiden odotetaan kasvavan huomattavasti, tuottajien on vaikea sopeutua lyhytaikaisiin BDO:n kysynnän muutoksiin. (Uuden) tehtaan vähimmäiskoko on huomattava. Koska tuotantokapasiteetti on keskittynyt muutamaamaan tuotantolaitokseen, kapasiteetin

väliaikainen sulkeminen esimerkiksi onnettomuuden vuoksi vaikuttaa paljon hintoihin. Toisaalta kolmannet olettavat, että uuden kapasiteetin luominen markkinoille johtaisi voimakkaaseen hintakilpailuun. Kolmannet ovat vahvistaneet osapuolten väitteen, jonka mukaan Lyondellin Alankomaihin rakentama uusi tuotantolaitos, jonka kapasiteetti on noin 125 kilotonnia, otetaan käyttöön vuoden 2002 alkupuoliskolla. Markkinatutkimus on osoittanut, että asiakkaat odottavat kapasiteetin lisääntymisen Lyondellin investoinnin seurauksena johtavan hintakilpailun jatkumiseen.

77. BDO:ta tuotetaan kaupallisesti neljällä eri prosessilla: ISP ja BASF (Ludwigshafenissa) käyttävät molemmat asetyleenin kondensaatiota formaldehydillä, jota seuraa hydraus. Feluysssa BDO:ta tuotetaan [...]* [eri tavalla].
78. Edellä esitetyn perusteella voidaan päätellä, että ilmoitettu sulautuma ei johda kilpailuongelmiin BDO:n markkinoilla.

(4) *BDO:hon yhteydessä olevat tuotteet (GBL, NMP ja THF)*

79. BASF ja Eurodiol tuottavat molemmat GBL:ää, NMP:tä ja THF:ää ja myyvät merkittäviä määriä myyntimarkkinoilla. Ennen ehdotettua keskittymää BASF oli voimakkain toimija GBL:n, NMP:n ja THF:n ETA-markkinoilla.
80. BDO:n markkinoilla on puutetta tarjonnasta, koska kysyntä on kasvanut samanaikaisesti kun Eurodiolin tuotanto on laskenut odotettua pienemmäksi [...]*. Tämä puute ei kuitenkaan näytä vaikuttaneen merkittävästi GBL:n, NMP:n ja THF:n tuotantoon. Vaikka GBL valmistetaan useimmissa prosesseissa BDO:sta, ei juurikaan ole merkkejä GBL:n tai THF:n tuotantoon tarkoitetun BDO:n siirtämisestä BDO:n myyntimarkkinoille.
81. GBL ja NMP ovat molemmat liuotteita, ne ovat suhteellisen myrkyttömiä ja ne voidaan käyttää uudelleen ja kierrättää lähes 100-prosenttisesti. Molemmille liuotteille on ominaista hyvä hartsien liukenevuus, kemiallinen ja lämpöstabiilius sekä täydellinen vesiliukoisuus. THF on tehokas liuote PVC:lle ja polyuretaaneille. Se voidaan GBL:n ja NMP:n tavoin käyttää uudelleen ja kierrättää lähes 100-prosenttisesti.

a) *GBL*

82. BASF arvioi, että GBL:n pääkäyttötarkoitukset olivat maailmanlaajuisesti vuonna 1999 maatalouskemikaalit ja lääkeaineet ([...]*) sekä elektroniikka([...]*). Euroopassa GBL:n merkitys oli erilainen tietyillä segmenteillä, ja sen pääkäyttötarkoitus oli lääkeaineet ([...]*). Tämä johtuu siitä, että elektroniikkamarkkinat keskittyvät voimakkaasti Aasiaan ja Yhdysvaltoihin ja tiettyjen lääkeaineiden ja maatalouskemikaalien tuotantoa on pääasiassa Euroopassa.
83. GBL:ää käytetään pääasiassa ([...]*) pyrrolidonien (VP, PVP ja erityisesti NMP) tuotannossa. [...]*.^{6 7}

⁶ [...]*

⁷ [...]*

84. Ilmoituksessa BASF arvioi, että GBL:n myyntimarkkinoiden arvo Euroopan talousalueella oli [10–20 miljoonaa]* euroa vuonna 1999, mikä vastaa [5–10 kilotonnia]*. BASFin mukaan GBL:n maailmanlaajuiset kapasiteetit, myynti Euroopan talousalueen markkinoilla ja markkinaosuudet (volyymin mukaan) olivat vuonna 1999 taulukon 4 mukaiset.

Taulukko 4: GBL:n maailmanlaajuinen kapasiteetti, myynti ETA-alueella ja markkinaosuudet myyntimarkkinoilla (BASFin vuotta 1999 koskevat arviot)

GBL	Kapasiteetti kt/vuosi	Myynti ETA-markkinoilla (kt)	ETA-markkinaosuus
BASF (Saksa)	30	[...]*	[...]*
BASF (USA)	30		
Eurodiol (Belgia)	40	[...]*	[...]*
Yhteensä	100	[...]*	[...]*
ISP (USA)	41	[...]*	[...]*
Lyondell (USA)	20	[...]*	[...]*
DuPont (Espanja)	45		[...]*
Mitsubishi (Japani)	10		[...]*
[...]* [muut]	5		[...]*
[...]* [muut]	5		[...]*
Yhteensä	226	[...]*	[...]*

85. BASFin arvion mukaan sen markkinaosuus vuonna 1999 oli [35–45 %]* (volyymin mukaan) ja [35–45 %]* (arvon mukaan). Eurodiolin markkinaosuus oli [25–35 %]* (volyymin mukaan) ja [20–30 %]* (arvon mukaan). Näiden arvioiden perusteella sulautumassa yhdistyisivät GBL:n markkinoiden kaksi johtavaa yritystä, joilla on [60–70 %] markkinoista (volyymin ja arvon mukaan).
86. Komission **markkinatutkimus** on suurelta osin vahvistanut GBL:n kapasiteettia koskevat luvut taulukossa 4. Kapasiteetti on lisäksi pysynyt vakaana eikä se ole kasvanut kolmen viime vuoden aikana. Markkinaosuuksien osalta BASF on kuitenkin yliarvioinut Eurodiolin myynnin, ja komission arvion mukaan yhteenlaskettu markkinaosuus oli vuonna 1999 noin [50–60 %]* (volyymin mukaan). Vuotta 2000 koskevat luvut osoittavat markkinaosuuden pienentyneen hieman, ja yhteenlaskettu osuus lähenee [50–60 %:a]*. Seuraavaksi suurin kilpailija myy alle puolet tästä määrästä GBL:n myyntimarkkinoilla. Myyntiä vuosina 1997–2000 koskevat tiedot ovat BASFin mukaan osoittaneet Eurodiolin kasvattaneen markkinaosuuttaan BASFin kilpailijoiden kustannuksella, minkä markkinatutkimus on suurelta osin vahvistanut.
87. Ehdotetun sulautuman seurauksena syntyvä uusi yritys olisi Euroopan talousalueella ainoa tuottaja, joka myy GBL:ää markkinoilla. BASFin hallussa olisi [40–50 %]* maailman GBL:n tuotantokapasiteetista, ja sen pääkilpailijat tuottaisivat Yhdysvalloissa sijaitseville myyntimarkkinoille. Vaikka Itä-Euroopassa onkin jonkin verran tuotantokapasiteettia [...]*, komissio ei ole saanut todisteita, joiden mukaan GBL:ää olisi tuotu Euroopan talousalueelle. BASF ei ole osoittanut myyntiä Itä-Euroopasta Euroopan talousalueelle eikä myöskään sitä, missä määrin GBL:ää tuotetaan omaan NMP:n tuotantoon. Yksikään markkinatutkimukseen osallistuneista asiakkaista ei ole ilmoittanut ostavansa GBL:ää itäeurooppalaisilta tuottajilta. Lisäksi asiakkaat ovat todenneet, että itäeurooppalaisten tuotteiden laatu

on heikompi ja tuottajat eivät pysty tarjoamaan toimituksia oikeaan aikaan ja luotettavasti.

88. Markkinatutkimus on osoittanut myös, että Eurodiolia lukuun ottamatta kaikki tuottajat käyttävät koko tai lähes koko kapasiteettiaan. Ei ole merkkejä siitä, että uutta GBL:n tuotantokapasiteettia oltaisiin luomassa Eurooppaan lähitulevaisuudessa. [...]*, jonka on tarkoitus aloittaa BDO:n tuotanto vuoden 2002 alussa. On kuitenkin ilmoitettu julkisesti, että Lyondell on lykännyt suunnitelmiaan aloittaa kyseisessä tuotantolaitoksessa BDO:hon yhteydessä olevien tuotteiden valmistus. Lisäksi Lyondell arvioi, että markkinoille tuloa koskevan päätöksen tekemisen jälkeen kaupallisen tuotannon aloittaminen käytännössä kestäisi kauan. Lyondellin mahdollisen markkinoille tulon ei sen vuoksi voida katsoa aiheuttavan kilpailupainetta sulautuman seurauksena syntyvälle yritykselle.
89. BASF odottaa myös, että Mitsubishin Japanin tehtaan pullonkaulat GBL:n tuotannossa poistetaan vuoden 2002 alussa. Tämä lisäisi BASFin mukaan Mitsubishin tehtaan kapasiteetin [...]*. Aasiasta ei kuitenkaan tuotu yhtään vuonna 2000 ja Eurooppa ja Amerikka olivat nettoviejiä Aasiaan. Lisäksi ei ole tiedossa, kuinka paljon tästä kapasiteetista on tarkoitettu omaan käyttöön ja myyntiin Aasian markkinoilla. Lopuksi BASF totesi myös, että DuPont voisi tulla GBL:n markkinoille. DuPont ei kuitenkaan valmista GBL:ää myyntimarkkinoille. Ei ole todisteita, joiden mukaan DuPontin tulo GBL:n myyntimarkkinoille olisi todennäköistä lähitulevaisuudessa.
90. Tuottajat totesivat markkinatutkimuksessa, että ne eivät pysty nopeasti lisäämään tuotantoa ilman huomattavia ylimääräisiä pääomakustannuksia. Sen vuoksi tutkittiin, missä määrin tuottajat ovat halukkaita siirtämään omaan käyttöön tarkoitetun tuotantonsa myyntimarkkinoille. Yksikään tuottajista ei todennut, että ne siirtäisivät omaan käyttöön tarkoitetun tuotantonsa myyntimarkkinoille vastauksena 10 prosentin pysyvään nousuun suhteellisissa hinnoissa, eivätkä ne myöskään muuttaisi tuotantoyhdistelmiään (tätä mahdollisuutta rajoittaa myös ylimääräisen kapasiteetin puuttuminen). Tämän perusteella voidaan päätellä, että tällä hetkellä omassa tuotannossa käytettyjä tuotteita ei todennäköisesti siirretä myyntimarkkinoilla myytäviksi. Sen vuoksi tuotanto omaan käyttöön ei luo kilpailupainetta GBL:n hintojen suhteen myyntimarkkinoilla.
91. Eurodiol käytti helmi- ja maaliskuussa 2001 vähän yli [50–70 %]* GBL:n tuotantokapasiteettiaan. BASF ennustaa, että se tuottaa vuoteen 2003 mennessä Feluyn tehtaassa [35–50 kt/vuosi]*, mikä vastaa täyttä kapasiteettia. Tästä tuotannosta se käyttää itse [20–30 kt/vuosi]* NMP:n tuotantoon ja loput käytetään Ludwigshafenissa pyrrolidonin tuotannossa omaan käyttöön, eli kaikki tuotanto on tarkoitettu omaan käyttöön.
92. Komissio on tutkimuksen aikana selvittänyt, missä määrin BASF voi muuttaa tuotantoyhdistelmänsä tehtailtaan sulautuman jälkeen. Jos Eurodiolin tuotantoprosessia käytetään tehokkaasti, sillä pitäisi pystyä valmistamaan GBL:ää halvemmalla kuin BASFin muissa tehtaissa. [...]*. Vastaavasti BDO:n tuotanto olisi kalliimpaa Eurodiolin prosessilla kuin Ludwigshafenissa. Sen vuoksi on mahdollista, että BASF keskittyisi sulautuman jälkeen BDO:hon yhteydessä oleviin tuotteisiin Feluyn tehtaalla ja BDO:n tuotantoon Ludwigshafenissa. [...]*, tulevista suunnitelmistaan huolimatta BASF pystyisi erilaista tekniikkaa hankkimalla

vastaamaan joustavammin BDO:n ja BDO:hon yhteydessä olevien tuotteiden kysynnän muutoksiin.

93. Komission toteuttama markkinatutkimus on osoittanut, että itäeurooppalaisia tuottajia lukuun ottamatta kuluttajilla ei ole erityisiä mieltymyksiä GBL:n alkuperän suhteen. Lisäksi ETA-markkinoilla sanotaan tällä hetkellä olevan paljon puutetta GBL:stä. BASF arvioi, että ainoastaan tuonti Amerikasta Eurooppaan kasvoi ja oli [1–10 kt]* vuonna 2000. Tästä tuonnista [1–5 kt]* tuli BASFille, ja se käytti kyseisen määrän NMP:n ja pyrrolidonin tuotantoon Ludwigshafenin tehtaassa. BASFin oma myynti markkinoilla oli [1–5 kt]* vuonna 2000.
94. Yhdysvalloista ja Aasiasta tulevasta tuonnista peritään kuitenkin korkeita tuontitulleja, ja kolmansien mukaan kuljetuskustannukset ja tullit muodostavat jopa 20 prosenttia tuotteen todellisesta hinnasta. Kuitenkin tuojien toimittamien hintatietojen mukaan niiden tuotteet olivat enintään 15 prosenttia kalliimpia kuin BASFin GBL-hinnat vuonna 1999. Hintaero lähes poistui vuonna 2000.
95. Kolmannet totesivat kuitenkin, että markkinoille tulo on vaikeaa ja riskialtista ja että uuden tuotantolaitoksen rakentaminen vaatii huomattavia investointeja ja hyvin kokeiltua, kustannustehokasta tekniikkaa. Lisäksi tuotantolaitoksen kannattavaksi tekeminen edellyttää korkeaa kapasiteetin käyttöastetta. Koska useimmat suuret asiakkaat edellyttävät toimittajiltaan sertifikaattia, asiakaskunnan luominen vie paljon aikaa. Eurodiol on ainoa yritys, joka on tullut markkinoille viimeisten viiden vuoden aikana Euroopan talousalueella. Kolmansien mukaan Eurodiolin ongelmat johtuivat sen epäonnistumisesta saada niin suuri markkinaosuus, että se pystyisi kattamaan kustannuksensa.
96. BASFin mukaan erikoisliuotteiden alalla asiakkaat ovat hajaantuneet laajalle, ja tärkeistä asiakkaista jotkin ovat suuria kansainvälisiä toimijoita. BASF jakaa asiakkaansa A-, B- ja C-ryhmän asiakkaisiin. A-ryhmän asiakkaat harjoittavat maailmanlaajuisesta toimintaa, niillä on useita tuotantolaitoksia Euroopassa/maailmanlaajuisesti ja ne vaativat suuria irtotoimituksia. Erikoisliuotteiden alalla A-ryhmän asiakkaat kuluttavat enemmän kuin [...]*. Vuonna 1999 A-ryhmän asiakkaat vastasivat ainoastaan [...]* BASFin asiakaskunnasta. B-ryhmän asiakkaiden toiminta on alueellista, ne vaativat irtotoimituksia ja niistä useimmilla on enemmän kuin yksi tuotantolaitos. Erikoisliuotteiden alalla tämän ryhmän asiakkaat kuluttavat [...]* ja vuonna 1999 niiden osuus BASFin asiakaskunnasta oli [...]*. Loput [...]* asiakkaista ovat C-ryhmän asiakkaita, jotka ostavat alle [...]*. Ne harjoittavat toimintaa kotimaassaan, omistavat yhden tuotantolaitoksen ja vaativat irtotoimituksia.
97. GBL:n markkinoilla asiakaskunnan rakenne vaikuttaa samanlaiselta, sillä vain muutaman erittäin suuren asiakkaan (A- ja B-ryhmä) osuus kokonaisyhteistyöstä on noin [40–60 %]*. Asiakkaat olivat markkinatutkimuksessa sitä mieltä, että niillä ei ole neuvotteluvoimaa, koska GBL:stä on ollut pulaa jonkin aikaa, eikä vaihtoehtoisia toimittajia ole paljon. Jos tarjonta lisääntyy, jotkin suurimmista asiakkaista uskovat saavansa neuvotteluvoimaa. Nämä asiakkaat ostavat BASFilta muitakin tuotteita, ja niille GBL:n ostamisesta aiheutuvat kustannukset ovat todennäköisesti pienemmät suhteessa näiden muiden tuotteiden ostokustannuksiin.
98. [...]*. Komission markkinatutkimuksessa ennustetaan markkinoiden kasvavan 3–5 prosenttia vuodessa. Koska useimmat tuottajat toimivat täydellä tai lähes täydellä

kapasiteetilla eikä niillä ole taloudellista kannustinta myydä omaan käyttöön tarkoitettua tuotantoa myyntimarkkinoilla, on epätodennäköistä, että BASFin kilpailijat pystyisivät tyydyttämään kysynnän kasvun (ks. 90 ja 95 kohta).

99. Sen vuoksi vaikuttaa siltä, että uudella yrityksellä olisi kilpailijoitaan paremmat mahdollisuudet vastata kysynnän kasvuun. Vaikka BASF toteaa, että se aikoo käyttää [...]*. BASF pystyisi sen vuoksi siirtämään tuotantoa myyntimarkkinoille tuotannon lisääntyessä Eurodiolin tehtaalla. Koska GBL:n myyntimarkkinat ovat erittäin pienet verrattuna käytettävissä olevaan kapasiteettiin, ainoastaan pieni osuus (alle 1 %) kapasiteetista olisi siirrettävä myyntimarkkinoille kysynnän kasvuun vastaamiseksi. Tästä huolimatta kilpailijoiden olisi erittäin vaikeaa lisätä myyntiään omaan käyttöön tarvitsemiensa määrien vuoksi, sillä niillä ei ole taloudellista kannustinta siirtyä omaan käyttöön tarkoitettuun tuotannosta myyntimarkkinoille suunnattuun tuotantoon. Sitä vastoin BASFillä on tällainen joustomahdollisuus uuden kapasiteetin ja erilaisen tekniikan hankkimisen ansiosta.

GBL:ää koskeva päätelmä

100. Ehdotettu toimenpide yhdistäisi kaksi ainoaa Euroopan talousalueen laajuista tuottajaa, jotka myyvät GBL:ää myyntimarkkinoilla, ja johtaisi siten voimakkaaseen markkina-asemaan. Asiakkailta ei ole paljon valinnanvaraa sen suhteen, mistä ne ostavat tulevaisuudessa yhä suuremmat GBL-tarpeensa. Tämän vuoksi voidaan päätellä, että ehdotettu toimenpide johtaa todennäköisesti osapuolten määräävään asemaan GBL:n markkinoilla Euroopan talousalueella.

b) NMP

101. BASFin arvion mukaan NMP:tä käytettiin maailmanlaajuisella tasolla vuonna 1999 pääasiassa elektroniikan alalla [10-30 %]*, pinnoitteissa [10-30 %]* ja prosessikemikaaleissa [10-30 %]*, puhdistusaineissa [10-30 %]* ja maatalouskemikaaleissa [10-30 %]*. Euroopassa pääkäyttötarkoitukset olivat hieman erilaiset, sillä pinnoitteiden osuus oli [10-30 %]* ja prosessikemikaalien sekä maatalouskemikaalien kummankin osuus vähän alle [10-30 %]*. Ero johtuu siitä, että elektroniikkamarkkinat ovat keskittyneet voimakkaasti Aasiaan ja Yhdysvaltoihin ja eristyslakkojen markkinoilla määräävässä asemassa ovat eurooppalaiset tuottajat.
102. NMP:tä valmistetaan GBL:stä, ja BASFin arvion mukaan kaikissa prosesseissa yhdestä tonnista GBL:ää voidaan valmistaa noin [0,5–2 t]* NMP:tä.
103. Ilmoituksessa BASF arvioi, että NMP:n myyntimarkkinoiden arvo Euroopan talousalueella oli [40–60 miljoonaa]* euroa vuonna 1999, mikä vastaa [20–40 kilotonnia]*. BASFin mukaan NMP:n maailmanlaajuiset kapasiteetit, myynti Euroopan talousalueen markkinoilla ja markkinaosuudet (volyymin mukaan) olivat vuonna 1999 taulukon 5 mukaiset.

Taulukko 5: NMP:n maailmanlaajuinen kapasiteetti, myynti ETA-alueella ja markkinaosuudet myyntimarkkinoilla (BASFin vuotta 1999 koskevat arviot)

NMP	Kapasiteetti kt/vuosi	Myynti ETA- markkinoilla (kt)	ETA- markkinaosuus
BASF (Saksa)	15	[...]*	[...]*
BASF (USA)	25		

Eurodiol (Belgia)	25	[...]*	[...]*
Yhteensä	65	[...]*	[...]*
ISP (USA)	23	[...]*	[...]*
Lyondell (USA)	18	[...]*	[...]*
Mitsubishi (Japani)	8		[...]*
[...]* ([...])* [muut]	3		[...]*
[...]* ([...])* [muut]	5		[...]*
Muut		[...]*	[...]*
Yhteensä	122	[...]*	[...]*

104. BASFin arvion mukaan sen markkinaosuus vuonna 1999 oli [35–45 %]* (volyymin mukaan) ja [35–45 %]* (arvon mukaan). Eurodiolin markkinaosuudeksi arvioitiin [10–20 %]* (volyymin mukaan) ja [10–20 %]* (arvon mukaan). Näiden arvioiden perusteella toimenpide johtaisi NMP:n markkinoilla [50–60 %:n]* yhteenlaskettuun markkinaosuuteen (volyymin ja arvon mukaan). Lukuun 'Muut' sisältyvät NMP:n kierrättäjät, jotka ostavat asiakkailta käytettyä NMP:tä ja kierrättävät materiaalin valutus- ja tislusmenetelmällä. Sen jälkeen kierrätetty NMP myydään BASFin mukaan NMP:n myyntimarkkinoilla.
105. Komission **markkinatutkimus** on suurelta osin vahvistanut edellä esitetyt kapasiteettia koskevat luvut. Kapasiteetti on lisäksi pysynyt vakaana eikä se ole kasvanut kolmen viime vuoden aikana. Markkinaosuuksien osalta BASF on kuitenkin yliarvioinut markkinoiden koon ja Eurodiolin myynnin. Lisäksi komissio on sitä mieltä, että kierrättäjien merkitystä on myös saatettu yliarvioida. Markkinatutkimus on osoittanut, että kierrätetyn NMP:n myynti Euroopan myyntimarkkinoilla ei ole merkittävää. Useimmat kierrätysalan yritykset käsittelevät käytetyn NMP:n yritysten puolesta ja palauttavat sen niille, jolloin tuote ei tule myyntimarkkinoille. Tämän vuoksi komissio katsoo vuotta 1999 koskevien lukujen perusteella, että BASFin markkinaosuus on [35–45 %]* ja yhteenlaskettu markkinaosuus on [50–60 %]* (volyymin mukaan). Viimeisimmät vuotta 2000 koskevat luvut osoittavat markkinaosuuden laskeneen hieman, vaikka yhteenlaskettu osuus on edelleen [50–60 %]*. Seuraavaksi suurin kilpailija myy alle puolet tästä määrästä myyntimarkkinoilla. Myyntiä vuosina 1997–2000 koskevat tiedot osoittavat BASFin mukaan Eurodiolin kasvattaneen markkinaosuuttaan [...]*. Markkinatutkimus on vahvistanut tämän suuntauksen pääpiirteissään.
106. Ehdotetun sulautuman seurauksena syntyvä uusi yritys olisi ainoa Euroopan talousalueen laajuinen tuottaja, joka myy myyntimarkkinoilla. BASFin hallussa olisi yli 50 prosenttia maailman NMP:n tuotantokapasiteetista, ja sen pääkilpailijat tuottaisivat Yhdysvalloissa sijaitseville myyntimarkkinoille. Vaikka Itä-Euroopassa onkin jonkin verran tuotantokapasiteettia [...]*, ei ole todisteita siitä, että merkittäviä määriä NMP:tä olisi tuotu Euroopan talousalueelle. Vaikka BASF arvioi, että noin [<2 kt]* on tuotu Euroopan talousalueelle Itä-Euroopasta vuonna 2000, yksikään asiakas ei ole ilmoittanut ostaneensa NMP:tä itäeurooppalaisilta tuottajilta. Lisäksi monet ovat todenneet, että itäeurooppalaiset tuotteet ovat heikompileatuksia, kalliimpia kuin vaihtoehtoiset toimitukset ja tuottajat eivät pysty tarjoamaan toimituksia oikeaan aikaan ja luotettavasti.
107. Markkinatutkimus on osoittanut myös, että Eurodiolia lukuun ottamatta kaikki tuottajat käyttävät koko tai lähes koko kapasiteettiaan. Ei myöskään ole merkkejä siitä, että uutta NMP:n tuotantokapasiteettia oltaisiin luomassa Eurooppaan

lähitulevaisuudessa. [...]*, jonka on tarkoitus aloittaa BDO:n tuotanto vuoden 2002 alussa. On kuitenkin ilmoitettu julkisesti, että Lyondell on lykännyt suunnitelmiaan aloittaa kyseisessä tuotantolaitoksessa BDO:hon yhteydessä olevien tuotteiden valmistus. Lisäksi Lyondell arvioi, että päätöksen tekemisen jälkeen kaupallisen tuotannon aloittaminen kestäisi kauan. Lyondellin mahdollisen markkinoille tulon ei sen vuoksi voida katsoa aiheuttavan kilpailupainetta sulautuman seurauksena syntyvälle yritykselle.

108. BASF toteaa lisäksi, että Mitsubishin Japanin tehdas rakentaa uutta NMP-kapasiteettia, joka otetaan käyttöön vuoden 2002 alussa. Tämä lisäisi BASFin mukaan Mitsubishin tehtaaseen kapasiteetin [...]*. Aasiasta ei kuitenkaan tuotu yhtään vuonna 2000, ja Eurooppa ja Amerikka olivat nettoviejiä Aasiaan. Lisäksi ei ole tiedossa, kuinka paljon tästä kapasiteetista on tarkoitettu omaan käyttöön ja myyntiin Aasian myyntimarkkinoilla.
109. Tuottajat totesivat markkinatutkimuksessa, että ne eivät pysty nopeasti lisäämään tuotantoa ilman huomattavia ylimääräisiä pääomakustannuksia. Sen vuoksi tutkittiin, missä määrin tuottajat ovat halukkaita muuttamaan tuotantoyhdistelmää. Useimmat tuottajat totesivat, että ne eivät muuttaisi tuotantoyhdistelmänsä vastauksena NMP:n suhteellisten hintojen pysyvään 10 prosentin nousuun Euroopan talousalueella. Lisäksi ylimääräisen kapasiteetin puuttuminen rajoittaa sitä, missä määrin tuotantoyhdistelmän muuttaminen olisi mahdollista. On myös epätodennäköistä, että Yhdysvaltojen markkinoille tarkoitettut tuotteet siirrettäisiin ETA-markkinoille, koska hintaero oli vuonna 2000 noin 50 prosenttia.
110. Eurodiol käytti helmi- ja maaliskuussa 2001 [20–40:tä %]* NMP:n tuotantokapasiteetistaan. BASF ennustaa, että se tuottaa vuoteen 2003 mennessä Feluyn tehtaassa [20–35 kt/vuosi]*, mikä vastaa täyttä kapasiteettia. Jos Eurodiolin tuotantoprosessia käytetään tehokkaasti, BASFin pitäisi pystyä sulautuman jälkeen valmistamaan NMP:tä Eurodiolissa halvemmalla kuin muissa tehtaissaan. [...]*. Sen vuoksi on mahdollista, että BASF keskittyisi BDO:hon yhteydessä oleviin tuotteisiin Feluyn tehtaalla ja BDO:n tuotantoon Ludwigshafenissa. [...]*. Tulevista suunnitelmistaan huolimatta BASF pystyisi erilaista tekniikkaa hankkimalla vastaamaan joustavammin BDO:n ja BDO:hon yhteydessä olevien tuotteiden kysynnän muutoksiin.
111. Komission toteuttama markkinatutkimus on osoittanut, että itäeurooppalaisia tuottajia lukuun ottamatta kuluttajilla ei ole erityisiä mieltymyksiä NMP:n alkuperän suhteen. Lisäksi ETA-markkinoilla on tällä hetkellä paljon puutetta NMP:stä. BASF arvioi, että Eurooppaan tuotiin vuonna 2000 Amerikasta [5–15 kt]* ja muualta ei yhtään. BASFin osuus tästä tuontimäärästä oli ainoastaan [<2 kt]*, ja se myytiin myyntimarkkinoilla.
112. Tuontiin Yhdysvalloista ja Aasiasta sovelletaan kuitenkin korkeita tulleja. Kolmansien mukaan kuljetuskustannukset ja tullit muodostavat jopa 20 prosenttia tuotteen todellisesta hinnasta. Kuitenkin tuojien toimittamien hintatietojen mukaan niiden tuotteet olivat enintään 10 prosenttia kalliimpia kuin BASFin myymä NMP.
113. Kolmannet ovat myös todenneet, että markkinoille tulo on vaikeaa ja riskialtista. Tämä johtuu siitä, että uuden tuotantolaitoksen rakentaminen vaatii huomattavia investointeja ja hyvin kokeiltua, kustannustehokasta tekniikkaa. Lisäksi tuotantolaitoksen kannattavaksi tekeminen edellyttää korkeaa kapasiteetin

käyttöastetta. Koska useimmat suuret asiakkaat edellyttävät toimittajiltaan sertifiointia, asiakaskunnan luominen vie paljon aikaa. Eurodiol on ainoa yritys, joka on tullut markkinoille viimeisten viiden vuoden aikana Euroopan talousalueella. Kolmansien mukaan Eurodiolin ongelmat johtuivat sen epäonnistumisesta saada niin suuri markkinaosuus, että se pystyisi kattamaan kustannuksensa.

114. BASFin mukaan erikoisliuotteiden alalla sen asiakkaat ovat hajaantuneet laajalle, ja tärkeistä asiakkaista jotkin ovat suuria kansainvälisiä toimijoita. BASF jakaa asiakkaansa A-, B- ja C-ryhmän asiakkaisiin. A-ryhmän asiakkaat harjoittavat maailmanlaajuisia toimintaa, niillä on useita tuotantolaitoksia Euroopassa/maailmanlaajuisesti ja ne vaativat suuria irtotoimituksia. Erikoisliuotteiden alalla A-ryhmän asiakkaat kuluttavat enemmän kuin [...]*. Vuonna 1999 A-ryhmän asiakkaat vastasivat ainoastaan [...]* BASFin asiakaskunnasta. B-ryhmän asiakkaiden toiminta on alueellista, ne vaativat suuria irtotoimituksia ja niistä useimmilla on useampi kuin yksi tuotantolaitos. Erikoisliuotteiden alalla tämän ryhmän asiakkaat kuluttavat [...]* ja vuonna 1999 niiden osuus BASFin asiakaskunnasta oli [...]*. Loput [...]* asiakkaista ovat C-ryhmän asiakkaita, jotka ostavat alle [...]*. Ne harjoittavat toimintaa kotimaassaan, omistavat yhden tuotantolaitoksen ja vaativat irtotoimituksia.
115. NMP:n markkinoilla asiakaskunnan rakenne poikkeaa erikoisliuotteiden alasta, sillä asiakkaat ovat hajaantuneet laajemmin ja kunkin osuus BASFin myynnistä on pieni. Tämän vuoksi asiakkailla ei todennäköisesti ole neuvotteluvoimaa. Asiakkaat olivat markkinatutkimuksessa sitä mieltä, että niillä ei ole neuvotteluvoimaa, koska NMP:stä on pulaa eikä vaihtoehtoisia toimittajia ole paljon. Jos tarjonta lisääntyy, jotkin suurimmista asiakkaista uskovat saavansa neuvotteluvoimaa. Nämä asiakkaat ostavat BASFiltä muitakin tuotteita, ja niille NMP:n ostamisesta aiheutuvat kustannukset ovat todennäköisesti pienet suhteessa näiden muiden tuotteiden ostokustannuksiin.
116. [...]*. Komission markkinatutkimuksessa ennustetaan markkinoiden kasvavan 3–4 prosenttia vuodessa. Koska useimmat tuottajat toimivat täydellä tai lähes täydellä kapasiteetilla, on epätodennäköistä, että BASFin kilpailijat pystyisivät tyydyttämään kysynnän kasvun.
117. Tämän perusteella vaikuttaa siltä, että uudella yrityksellä olisi kilpailijoitaan paremmat mahdollisuudet vastata kysynnän kasvuun. [...]*. Odotusten mukaan nämä tuotantomäärät myydään jo myyntimarkkinoilla ja kapasiteetin nostaminen tulevaisuudessa on myös tarkoitettu myyntimarkkinoille.

NMP:tä koskeva päätelmä

118. Ehdotettu toimenpide yhdistäisi Euroopan talousalueen kaksi ainoaa tuottajaa, jotka myyvät NMP:tä myyntimarkkinoilla, ja johtaisi siten voimakkaaseen markkina-asemaan. Asiakkailla ei ole paljon valinnanvaraa sen suhteen, mistä ne ostavat kasvavat NMP-tarpeensa. Tämän vuoksi voidaan päätellä, että ehdotettu toimenpide johtaa todennäköisesti osapuolten määräävään asemaan NMP:n markkinoilla Euroopan talousalueella.

c) *THF*

119. BASF arvioi, että myyntimarkkinoilla myydyn THF:n pääkäyttötarkoitukset ovat lääkeaineet [40–60 %]*, teollisuudessa käytetyt liuotteet, erityisesti PVC ja pinnoitteet [20–40 %]* ja elektroniikka [<20 %]*. Tuottajat käyttävät kuitenkin suurimman osan THF:stä itse, pääasiassa PTMEG:n valmistukseen.
120. Ilmoituksessa BASF arvioi, että THF:n myyntimarkkinoiden arvo Euroopan talousalueella oli [50–60 miljoonaa]* euroa vuonna 1999, mikä vastaa [25–35 kilotonnia]*. BASFin mukaan THF:n maailmanlaajuinen kapasiteetti, myynti Euroopan talousalueen markkinoilla ja markkinaosuudet (volyymin mukaan) olivat vuonna 1999 taulukon 6 mukaiset.

Taulukko 6: THF:n maailmanlaajuinen kapasiteetti, myynti ETA-alueella ja markkinaosuudet myyntimarkkinoilla (BASFin vuotta 1999 koskevat arviot)

THF	Kapasiteetti kt/vuosi	Myynti ETA- markkinoilla (kt)	ETA- markkinaosuus
BASF (Saksa)	30	[...]*	[...]*
BASF (USA)	20		
BASF (Japani)	20		
Eurodiol (Belgia)	33	[...]*	[...]*
Yhteensä	103	[...]*	[...]*
ISP (Saksa)	12	[...]*	[...]*
Lyondell (USA)	16	[...]*	[...]*
DuPont (Espanja)	45	[...]*	[...]*
DuPont (USA)	82		
Muut		[...]*	[...]*
Penn Chem (USA)	54		
Mitsubishi (Japani)	20		
PTG (Korean tasavalta)	10		
Tonen (Japani)	9		
[...]* [muut]	5		
Quihar Qianjin (Kiinan kansantasavalta)	3		
Yhteensä	359		[...]*

121. BASFin arvion mukaan sen markkinaosuus vuonna 1999 oli [25-35 %]* (volyymin mukaan) ja [25-35 %]* (arvon mukaan). Eurodiolin markkinaosuus oli [10–20 %]* (volyymin mukaan) ja [10–20 %]* (arvon mukaan). Näiden arvioiden perusteella toimenpide johtaisi THF:n markkinoilla [40-50 %:n]* yhteenlaskettuun markkinaosuuteen (volyymin ja arvon mukaan).
122. Komission **markkinatutkimus** on suurelta osin vahvistanut kapasiteettia koskevat luvut taulukossa 6. Kapasiteetti on lisäksi pysynyt vakaana eikä se ole kasvanut kolmen viime vuoden aikana. Markkinatutkimus on vahvistanut myös markkinaosuudet. Komission tutkimuksen mukaan osapuolten markkinaosuudet vuonna 1999 olivat Euroopan talousalueella noin [25–35 %]* (BASF) ja noin [10–20 %]* (Eurodiol), joten sulautuman jälkeinen markkinaosuus on noin [40–50 %]*. BASF näyttää aliarvioineen vahvimman kilpailijansa ISP:n aseman, mutta DuPontin ja Lyondellin markkinaosuudet on suurin piirtein vahvistettu BASFin arvioimille tasoille. BASF ei ilmoittanut jäljelle jäävän Euroopan talousalueen myyntimarkkinoilla myydyn [1–10 kt:n]* alkuperää eikä markkinatutkimuksessakaan määritelty tämän myyntimäärän lähettä. Näin ollen

keskittymä johtaisi markkinajohtajan ja kolmanneksi suurimman tuottajan sulautumiseen, mikä lisäisi eroa suurimpaan jäljelle jäävään kilpailijaan tuntuvasti.

123. Vuonna 2000 tilanne muuttui huomattavasti THF:n markkinoilla. Osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus nousi noin [45–55 %:iin]* (BASF noin [25–35 %]*, Eurodiol noin [20–30 %]*). Tämän ajanjakson aikana Eurodiolin myynti BASFille oli merkittävää, yhteensä [1–5 kt]*. Tätä myyntiä ei ole otettu huomioon laskettaessa markkinaosuuksia, sillä se olisi johtanut liioitellun suureen sulautuman jälkeiseen asemaan. Tämän myynnin avulla BASF kuitenkin pystyi lisäämään myyntiään myyntimarkkinoilla [30–40 %]* vuodesta 1999 vuoteen 2000, mikä merkitsee nousua [5–15 kilotonnista]* [5–15 kilotonniin]*. Vuoteen 2000 mennessä seuraavaksi suurimman kilpailijan, ISP:n, markkinaosuus oli myös laskenut hieman. Sen vuoksi BASF on vuodesta 1999 parantanut huomattavasti markkina-asemaansa ja sen asema sulautuman jälkeen olisi noin kaksi kertaa suurempi kuin seuraavaksi suurimman kilpailijan.
124. Ehdotetun sulautuman jälkeen THF:ää myyntimarkkinoilla myyvien tuottajien lukumäärä laskee neljästä kolmeen Euroopan talousalueella. BASF omistaisi hieman alle 50 prosenttia Euroopan talousalueen THF:n tuotantokapasiteetista ja 45 prosenttia maailmanlaajuisesta kapasiteetista. Sen suurimmat kilpailijat olisivat ISP ja Lyondell. Vaikka DuPontilla onkin toimintaa myyntimarkkinoilla, se käyttää suurimman osan tuotannostaan itse ja myy ainoastaan pieniä määriä myyntimarkkinoilla⁸. Myös Itä-Euroopassa on jonkin verran kapasiteettia (esimerkiksi Venäjän federaatiossa noin 5 kilotonnia), mutta ei ole todisteita siitä, että THF:ää olisi tuotu Euroopan talousalueelle. BASFin arvion mukaan myynti Itä-Euroopasta Euroopan talousalueelle oli [1–5 kt]* ja noin [<3 kt]* Itä-Euroopassa tuotetusta THF:stä menee omaan käyttöön. Yksikään markkinatutkimukseen osallistuneista asiakkaista ei ole ilmoittanut ostavansa THF:ää itäeurooppalaisilta tuottajilta. Lisäksi asiakkaat ovat todenneet, että itäeurooppalaisten tuotteiden laatu on heikompi ja tuottajat eivät pysty tarjoamaan toimituksia oikeaan aikaan ja luotettavasti.
125. Markkinatutkimus on osoittanut, että Eurodiolia lukuun ottamatta kaikki tuottajat käyttävät koko tai lähes koko kapasiteettiaan. Ei myöskään ole merkkejä siitä, että uutta THF:n tuotantokapasiteettia oltaisiin luomassa Eurooppaan lähitulevaisuudessa. [...]*, jonka on tarkoitus aloittaa BDO:n tuotanto vuoden 2002 alussa. On kuitenkin ilmoitettu julkisesti, että Lyondell on lykännyt suunnitelmiaan aloittaa kyseisessä tuotantolaitoksessa BDO:hon yhteydessä olevien tuotteiden valmistus. Lisäksi Lyondell arvioi, että päätöksen tekemisen jälkeen veisi kauan aloittaa käytännössä kaupallinen tuotanto. Lyondellin mahdollisen markkinoille tulon ei sen vuoksi voida katsoa aiheuttavan kilpailupainetta sulautuman seurauksena syntyvälle yritykselle.
126. BASF on lisäksi todennut, että uutta THF:n tuotantokapasiteettia ovat tällä hetkellä rakentamassa Mitsubishi Japanissa (kapasiteetti [...]*, käyttöönotto vuonna 2002); TCC Taiwanissa (kapasiteetti [...]*, käyttöönotto odotusten mukaan vuonna 2001); Dairen Taiwanissa (kapasiteetti [...]*, käyttöönotto odotusten mukaan vuonna 2002), Nan Ya Taiwanissa (kapasiteetti [...]*, käyttöönotto vuonna 2001) ja lisäksi Quihar Qianjin Kiinassa (kapasiteetti [...]*, käyttöönotto vuonna 2001. Aasiasta ei

⁸ DuPont tuottaa THF:ää Asturiassa Espanjassa sijaitsevassa tehtaassaan.

kuitenkaan tuotu yhtään vuonna 2000, ja Eurooppa oli nettoviejä Aasiaan. Lisäksi ei ole tiedossa, kuinka paljon tästä kapasiteetista on tarkoitettu omaan käyttöön ja myyntiin Aasian myyntimarkkinoilla.

127. Komission toteuttama markkinatutkimus on osoittanut, että kuluttajilla on vähän mieltymyksiä THF:n alkuperän suhteen.⁹ Koska Euroopassa tuotantomäärät ovat suuria ja hinnat alhaisia, tuonti Eurooppaan on joka tapauksessa ollut vähäistä. BASF arvioi, että tuonti Eurooppaan Amerikasta oli vuonna 2000 [1–5 kt]* (josta BASFin osuus [1–2 kt]*). Muilta maailman alueilta ei ollut tuontia. Eurooppa on THF:n nettoviejä [5–10 kt:n]*([...]*) viennillä.
128. Tuottajat totesivat markkinatutkimuksessa, että ne eivät pysty nopeasti lisäämään tuotantoa ilman huomattavia ylimääräisiä pääomakustannuksia. Sen vuoksi komissio on tutkinut, missä määrin tuottajat ovat halukkaita siirtämään omaan käyttöön tarkoitettua tuotantonsa myyntimarkkinoille. Yksikään tuottajista ei todennut, että ne siirtäisivät omaan käyttöön tarkoitettua tuotantonsa myyntimarkkinoille vastauksena 10 prosentin pysyvään nousuun suhteellisissa hinnoissa, eivätkä ne myöskään muuttaisi tuotantoyhdistelmiään (tätä mahdollisuutta rajoittaa myös ylimääräisen kapasiteetin puuttuminen). Tämän perusteella voidaan olettaa, että tällä hetkellä omassa tuotannossa käytettyjä tuotteita ei todennäköisesti siirretä myyntimarkkinoilla myytäviksi. Sen vuoksi tuotanto omaan käyttöön ei luo kilpailupainetta THF:n hintojen suhteen myyntimarkkinoilla.
129. Eurodiol käytti helmi- ja maaliskuussa 2001 noin [70–90 %] THF:n tuotantokapasiteetistaan. BASF ennustaa, että se tuottaa vuoteen 2003 mennessä Feluyn tehtaassa [35–45 kt/vuosi]*, [...]*¹⁰ nykyisestä kapasiteetista. Jos Eurodiolin tuotantoprosessia käytetään tehokkaasti, BASFin pitäisi pystyä sulautuman jälkeen valmistamaan THF:tä Eurodiolissa halvemmalla kuin Ludwigshafenissa. [...]*.
130. Kolmannet ovat todenneet, että markkinoille tulo on vaikeaa ja riskialtista. Tämä johtuu siitä, että uuden tuotantolaitoksen rakentaminen vaatii huomattavia investointeja ja hyvin kokeiltua, kustannustehokasta tekniikkaa. Lisäksi tuotantolaitoksen kannattavaksi tekeminen edellyttää korkeaa kapasiteetin käyttöastetta. Koska useimmat suuret asiakkaat edellyttävät toimittajiltaan sertifikaattia, asiakaskunnan luominen vie paljon aikaa. Viimeisten viiden vuoden aikana Eurodiol on ollut ainoa markkinoille tulija Euroopan talousalueella, ja kolmansien mukaan Eurodiolin ongelmat johtuivat sen epäonnistumisesta saada tarpeeksi suuri markkinaosuus kustannustensa kattamiseksi.
131. BASFin mukaan erikoisliuotteiden alalla sen asiakkaat ovat hajaantuneet laajalle, ja tärkeistä asiakkaista jotkin ovat suuria kansainvälisiä toimijoita. BASF jakaa asiakkaansa A-, B- ja C-ryhmän asiakkaisiin. A-ryhmän asiakkaat harjoittavat maailmanlaajuisesta toimintaa, niillä on useita tuotantolaitoksia Euroopassa/maailmanlaajuisesti ja ne vaativat suuria irtotoimituksia. Erikoisliuotteiden alalla A-ryhmän asiakkaat kuluttavat enemmän kuin [...]*.

⁹ Ainoan poikkeuksen muodostaa se, että venäläisten tuottajien valmistamaa THF:ää ei tavallisesti hyväksytä, koska se ei tällä hetkellä täytä Länsi-Euroopan standardeja laadun ja toimitusvarmuuden osalta.

¹⁰ [...]*

Vuonna 1999 A-ryhmän asiakkaat vastasivat ainoastaan [...]* BASFin asiakaskunnasta. B-ryhmän asiakkaiden toiminta on alueellista, ne vaativat suuria irtotoimituksia ja niistä useimmilla on useampi kuin yksi tuotantolaitos. Erikoisliuotteiden alalla tämän ryhmän asiakkaat kuluttavat [...]* ja vuonna 1999 niiden osuus BASFin asiakaskunnasta oli [...]*. Loput asiakkaista olivat C-ryhmän asiakkaita, jotka ostavat alle [...]*. Ne harjoittavat toimintaa kotimaassaan, omistavat yhden tuotantolaitoksen ja vaativat irto- ja/tai tynnyritoimituksia.

132. THF:n alalla asiakaskunnan rakenne on erilainen kuin erikoisliuotteiden alalla, sillä A-ryhmän asiakkaita ei ole, B-ryhmän asiakkaita on muutama ja erittäin pieniä C-ryhmän asiakkaita on paljon. Ostajien neuvotteluvoimasta ei ole paljon todisteita. Asiakkaat olivat markkinatutkimuksessa sitä mieltä, että niillä ei ole neuvotteluvoimaa, koska THF:stä on ollut pulaa jonkin aikaa, eikä vaihtoehtoisia toimittajia ole paljon. Jos tarjonta lisääntyy, jotkin suurimmista asiakkaista uskovat saavansa neuvotteluvoimaa. Nämä asiakkaat ostavat BASF:ltä muitakin tuotteita, ja niille THF:n ostamisesta aiheutuvat kustannukset ovat todennäköisesti pienet suhteessa näiden muiden tuotteiden ostokustannuksiin.
133. [...]*. Komission markkinatutkimuksessa ennustetaan THF:n markkinoiden kasvavan 3–7 prosenttia vuodessa. Koska useimmat tuottajat toimivat täydellä tai lähes täydellä kapasiteetilla, on epätodennäköistä, että BASFin kilpailijat pystyisivät tyydyttämään kysynnän kasvun.

THF:ää koskeva päätelmä

134. Ehdotettu toimenpide yhdistää kaksi Euroopan talousalueen niistä kolmesta THF:n tuottajasta, jotka myyvät merkittäviä määriä myyntimarkkinoilla¹¹, ja johtaa siten voimakkaaseen markkina-asemaan. Asiakkailla ei ole paljon valinnanvaraa sen suhteen, mistä ne ostavat kasvavat THF-tarpeensa. Tämän vuoksi voidaan päätellä, että ehdotettu sulautuma johtaa todennäköisesti osapuolten määräävään asemaan THF:n markkinoilla Euroopan talousalueella.

D. 'YRITYSTOIMINNAN PELASTAVAN KESKITTÄMÄN' KÄSITTEEN SOVELTAMINEN

135. Vastauksessaan komission väitetiedoksiantoon BASF väitti, että "*failing company defence*" -periaatteen (maksukyvyttömän yrityksen pelastamista koskeva periaate) soveltamisedellytykset täyttyivät tässä tapauksessa, sillä BASF saisi vastaavan aseman ilman sulautumaakin ja kyseessä olevan yrityksen toiminnot poistuisivat joka tapauksessa lopullisesti markkinoilta.

(1) Komission päätös asiassa Kali+Salz

136. Komissio on tähän mennessä käyttänyt ainoastaan kerran yritystoiminnan pelastavan keskittymän (*rescue merger*) käsitettä, josta yleensä käytetään käsitettä "*failing company defence*". Asiassa *Kali+Salz/MDK/Treuhand* (jäljempänä '*Kali+Salz*')¹² tekemässään päätöksessä komissio totesi, että määräävän

¹¹ DuPont tuottaa THF:ää tehtaallaan Asturiassa (Espanja) pääasiassa omaan käyttöön ja myynti myyntimarkkinoille on ollut vähäistä.

¹² Komission päätös 94/449/ETY, tehty asiassa IV/M.308 – *Kali+Salz/MDK/Treuhand*, EYVL L 186, 21.7.1994, s. 38.

markkina-aseman syntyminen ei ollut seurausta keskittymästä, sillä haltuunottava yritys saisi määräävän markkina-aseman ilman keskittymääkin. Se, että keskittymän ja määräävän markkina-aseman syntymisen välillä ei ole syy-yhteyttä, merkitsee sitä, että määräävä markkina-asema on seurausta maksukyvyttömän yrityksen katoamisesta, mikä olisi väistämätöntä, vaikka keskittymä kiellettäisiinkin. Se ei näin ollen ole seurausta sellaisesta keskittymästä, joka luo määräävän markkina-aseman tai vahvistaa määräävää markkina-asemaa, jonka seurauksena kilpailu estyisi merkittävästi.

137. Komissio sovelsi kyseisessä päätöksessä yritystoiminnan pelastavan keskittymän käsitettä seuraavien kolmen arviointiperusteiden perusteella:¹³

- a) haltuunotettava yritys olisi nopeasti kadonnut markkinoilta, jollei joku muu yritys olisi ottanut sitä haltuunsa,
- b) yritysoston toteuttamiselle ei ollut olemassa muuta vaihtoehtoa, josta kilpailulle olisi aiheutunut vähemmän vahinkoa, ja
- c) haltuunottava yritys olisi saanut haltuunotettavan yrityksen markkinaosuuden, jos tämä olisi kadonnut markkinoilta.

138. Yhteisöjen tuomioistuimien vahvisti komission soveltaman yritystoiminnan pelastavan keskittymän käsitteen 31 päivänä maaliskuuta 1998 antamassaan tuomiossa¹⁴ (jäljempänä '*Kali+Salz-tuomio*')

(2) *D. 'Yritystoiminnan pelastavan keskittymän' käsitettä koskevat yleiset puitteet*

139. Yhteisöjen tuomioistuimen lähestymistapa¹⁵ on laajempi kuin komission päätöksessä *Kali+Salz* määrittelemät arviointiperusteet. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan keskittymää voidaan pitää yritystoiminnan pelastavana keskittymänä, jos "keskittymästä aiheutuva *kilpailurakenteen* heikkeneminen aiheutuisi vastaavasti myös siinä tapauksessa, ettei keskittymää toteutettaisi"¹⁶, eli vaikka keskittymä kiellettäisiinkin.

140. Yleensä yritystoiminnan pelastavan keskittymän käsite edellyttää, että haltuunotettavia yrityksiä voidaan pitää maksukyvyttöminä yrityksinä ja että keskittymä ei aiheuta kilpailurakenteen heikkenemistä. Näin ollen yritystoiminnan pelastavan keskittymän käsitteen soveltamiseksi on täytettävä kaksi edellytystä:

- a) haltuunotettava yritys katoaisi nopeasti markkinoilta, jollei joku muu yritys ota sitä haltuunsa, ja
- b) yritysoston toteuttamiselle ei ole olemassa muuta vaihtoehtoa, josta kilpailulle aiheutuisi vähemmän vahinkoa.

141. Näiden kahden arviointiperusteiden soveltaminen ei kuitenkaan sulje kokonaan pois sitä mahdollisuutta, että kolmannet voisivat hankkia kyseisten yritysten

¹³ 71 kohta.

¹⁴ Yhdistetyt asiat C-68/94 ja C-30/95 – Ranskan tasavalta v. komissio ja SCPA v. komissio, Kok. 1998, s. I-1375.

¹⁵ *Kali+Salz-tuomio*, 112–116 kohta.

¹⁶ *Kali+Salz-tuomio*, 112–116 kohta, erityisesti 115 kohta.

omaisuuden niiden tehdessä konkurssin. Jos omaisuus siirtyisi konkurssimenettelyn aikana kilpailijoille, taloudellinen vaikutus olisi sama kuin jos vaihtoehtoinen ostaja ottaisi haltuunsa itse maksukyvyttömät yritykset. Sen vuoksi on kahden ensimmäisen arviointiperusteen lisäksi vahvistettava, että ostettava omaisuus väistämättä katoaisi markkinoilta ilman sulautumaa.

142. Näiden yleisten puitteiden perusteella komissio katsoo, että yritystoiminnan pelastavan keskittymän käsitteen soveltamisen kannalta merkityksellisiä ovat seuraavat arviointiperusteet:

- a) haltuunotettava yritys katoaisi nopeasti markkinoilta, jollei joku muu yritys ota sitä haltuunsa,
- b) yritystoston toteuttamiselle ei ole olemassa muuta vaihtoehtoa, josta kilpailulle aiheutuisi vähemmän vahinkoa, ja
- c) haltuunotettava omaisuus katoaisi väistämättä markkinoilta, jollei joku muu yritys ota sitä haltuunsa.

143. Joka tapauksessa yritystoiminnan pelastavan keskittymän käsitteen soveltaminen edellyttää sitä, että kilpailurakenne ei keskittymän seurauksena ainakaan heikenny enempää kuin ilman sitä.

(3) *'Yritystoiminnan pelastavan keskittymän' käsitteen soveltaminen käsiteltävänä olevassa asiassa*

a) *Eurodiol ja Pantochim olisivat kadonneet markkinoilta, jollei joku muu yritys olisi ottanut niitä haltuunsa*

144. BASF väittää, että Eurodiol ja Pantochim olisivat kadonneet markkinoilta, jollei se olisi ottanut niitä haltuunsa. Kyseiset yritykset ovat raskaasti velkaantuneita, kuten myös niiden italialainen emoyhtiö SISAS S.P.A. (Milano), joka on myös konkurssimenettelyn kohteena. Sekä Eurodiolia että Pantochimia vastaan oli aloitettu Belgian lainsäädännön¹⁷ mukainen konkurssia edeltävä menettely ja ne oli asetettu neljän tuomioistuimen nimittämän toimitsijamiehen (*Commissaires au sursis*) hallintaan. Tämän konkurssia edeltävän akordimenettelyn (*concordat judiciaire*) mukainen tarkkailuajanjakso (*période d'observation*), jonka aikana kauppatuomioistuin (*Tribunal de commerce*) määräsi velkojen tilapäisestä lykkäämisestä (*sursis provisoire*), eli velkojen oikeuksien alustavasta lykkäämisestä, päättyi 16 päivänä kesäkuuta 2001¹⁸. Yritysten maksukyvyttömyyden ja niillä olevien merkittävien velkojen vuoksi tässä tapauksessa ei ehdotettu rakenneuudistussuunnitelmaa (*plan de redressement*), joka olisi teoreettisesti antanut Charleroin kauppatuomioistuimelle mahdollisuuden pidentää akordimenettelyä ja velkojen oikeuksien lykkäämistä lopullisella lykkäyksellä (*sursis définitif*)¹⁹. Sen vuoksi konkurssi uhkasi sekä Eurodiolia että Pantochimia. Itse asiassa Charleroin kauppatuomioistuin, joka vastasi

¹⁷ Loi relative au concordat judiciaire / Wet betreffende het gerechtelijk akkoord, annettu 17.7.1997, Moniteur Belge / Belgisch Staatsblad, 28.10.1997, s. 28550.

¹⁸ Charleroin kauppatuomioistuimen 21 päivänä helmikuuta 2001 antama tuomio asiassa nro B/00/00079.

¹⁹ Loi relative au concordat judiciaire / Wet betreffende het gerechtelijk akkoord -lain 29 ja 34 §.

akordimenettelystä, on ilmoittanut komissiolle, että molemmat yritykset olisi julistettu konkurssiin, jos Eurodiolille ja Pantochimille ei olisi hyväksytty ostajaa ennen määräajan päättymistä 16 päivänä kesäkuuta 2001. BASFin lopetettua taloudellisen tuen ne olisivat väistämättä kadonneet markkinoilta.

145. Näin ollen ensimmäinen Kali+Salz -päätöksessä mainituista kolmesta edellytyksestä täyttyy.

(b) Eurodiolin ja Pantochimin ostolle ei ole muuta vaihtoehtoa, josta kilpailulle aiheutuisi vähemmän haittaa

146. BASF väittää, että kyseisille yrityksille ei ole vaihtoehtoista ostajaa. Koska rakenneuudistussuunnitelma ei käsiteltävänä olevassa tapauksessa ollut realistinen vaihtoehto, Charleroin kauppatorjuntavaltuutti välittömästi akordimenettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen jälkeen tehtaiden hallinnasta vastaavat toimitsijamiehet etsimään sopivan ostajan Eurodiolin ja Pantochimin omaisuudelle²⁰. Tämän seurauksena otettiin yhteyttä useisiin kilpailijoihin. Vaikka jotkin yritykset tutustuivatkin tarkemmin kyseisiin liiketoimintoihin, BASFia lukuun ottamatta yksikään niistä yrityksistä, joihin toimitsijamiehet ottivat yhteyttä, ei ollut valmis tekemään niistä sellaista tarjousta, joka voitaisiin hyväksyä. Jo tämän perusteella olisi voitu päätellä, että vaihtoehtoista ostajaa ei ollut.

147. Poistaakseen kaikki vaihtoehtoisen ostajan olemassaoloon liittyvät epäilyt komissio päätti tutkia tarkemmin sitä mahdollisuutta, että jokin muu ostaja ostaa yritykset. Itse asiassa eteläafrikkalainen yritys Sasol Chemical Industries, joka kuuluu Sasol Limited Group -konserniin ('Sasol'), osoitti alussa kiinnostusta Eurodiolin ja Pantochimin hankintaan. Tutkittuaan liiketoiminnot perusteellisesti Sasol kuitenkin ilmoitti komissiolle 25 päivänä toukokuuta 2001 päivätyllä kirjeellä, että se oli päättänyt luopua tästä suunnitelmasta pääasiassa siitä syystä, että se katsoi tarvittavan taloudellisen investoinnin olevan suurempi kuin mihin sillä kansainvälisen strategiansa mukaan oli varaa.

148. Edellä esitetyn perusteella päätellään, että Belgian akordimenettelyä koskevan lainsäädännön puitteissa ei ollut olemassa vaihtoehtoa, josta aiheutuisi vähemmän haittaa kilpailulle. Näin ollen toinen Kali+Salz -päätöksessä mainituista edellytyksistä täyttyy.

c) Haltuunotettavan omaisuuden väistämätön poistuminen markkinoilta

149. BASF väittää, että tuomioistuimen mukaan Kali+Salz-päätöksessä mainittu kolmas edellytys, jonka mukaan haltuunotettavan yrityksen markkinaosuus siirtyy kokonaisuudessaan haltuunottavalle yritykselle, ei ole välttämätön edellytys *failing company defence* -periaatteen soveltamiseksi. Sen mukaan riittää, kun ainoastaan osa markkinaosuudesta siirtyy haltuunottavalle yritykselle.

150. Komissio muistuttaa, että Kali+Salz-asiaan liittyvissä erityisolosuhteissa se, että komissio selvitti, siirtyisikö haltuunotettavan yrityksen markkinaosuus

²⁰ Akordimenettelyn mukaista tarkkailuajanjaksoa voidaan pidentää enintään kuuteen kuukauteen. Sitä voidaan pidentää kerran toisella kolmen kuukauden jaksolla. Tämän jälkeen tuomioistuimella ei ole muuta vaihtoehtoa kuin muuttaa akordimenettely konkurssiksi. Tässä tapauksessa tarkkailuajanjakso alkoi 16 päivänä syyskuuta 2000 ja päättyi 16 päivänä kesäkuuta 2001.

haltuunottavalle yritykselle, jos haltuunotettava yritys katoaisi markkinoilta, vaikutti parhaimmalla menetelmällä todistaa, että 'yritystoiminnan pelastavan keskittymän' käsitettä voitaisiin soveltaa asiassa. On syytä huomata, että Kali+Salz- asiaan liittyi erityisiä taloudellisia piirteitä, sillä markkinoilla oli toiminut ainoastaan kaksi yritystä, haltuunottava ja maksukyvytön yritys. Tämän duopolitilanteen vuoksi oli selvää, että haltuunottava yritys olisi saanut haltuunotettavan yrityksen markkinaosuuden riippumatta siitä, toteutetaanko sulautuma vai ei.

151. Käsiteltävänä olevassa asiassa tällainen monopolitilanne ei syntyisi Eurodiolin poistuessa markkinoilta. Ei myöskään voida odottaa, että BASF veisi Eurodiolin²¹ koko markkinaosuuden, sillä myös suurimmat kilpailijat saavat todennäköisesti merkittäviä osia tästä markkinaosuudesta. Komissio tunnustaa kuitenkin, että maksukyvyttömän yrityksen omaisuus poistuisi lopullisesti markkinoilta tässä tapauksessa. Tämä johtaisi todennäköisesti markkinaolosuhteiden merkittävään huonontumiseen asiakkaiden kustannuksella. Komissio katsoo, että nämä tekijät ovat yhtä tärkeitä yritystoiminnan pelastavan keskittymän käsitteen soveltamisen kannalta.
152. Tämän vuoksi komissio on tutkinut, olisiko mitään mahdollisuutta siihen, että Eurodiolin kapasiteetti merkityksellisten tuotteiden alalla säilyisi markkinoilla konkurssin jälkeen. Komission tutkimus on osoittanut, että tietyt taloudelliset olosuhteet ovat yhteydessä tämän tyyppisten kemianteollisuuden tehtaiden erityispiirteisiin ja Belgian konkurssimenettelyn eräisiin piirteisiin.
153. Ensinnäkin näyttää epätodennäköiseltä, että ulkopuolinen yritys ottaisi Eurodiolin ja Pantochimin haltuunsa välittömästi konkurssin jälkeen. Kahden tehtaan käynnissä pitoon liittyy nimittäin korkeat kustannukset ja lisäksi huomattavia ympäristöriskejä, jotka ovat seurausta Eurodiolin ja Pantochimin käyttämästä tuotantoprosessista. Toinen este tehtaiden välittömälle uudelleenkäynnistykselle on se, että yritys, joka ottaa haltuunsa liiketoiminnan kuuden kuukauden kuluessa konkurssista, on lain mukaan velvoitettu pitämään koko työvoiman.
154. Toiseksi tehtaiden käynnistys uudelleen myöhäisempänä ajankohtana, kun kyseiset kuusi kuukautta ovat jo kuluneet, olisi suhteellisen kallista verrattuna välittömään haltuunottoon. Välttämättömiä huoltotöitä on viime vuosien aikana paljolti laiminlyöty SISASin taloudellisten ongelmien vuoksi. Tuotannon pysäyttäminen aiheuttaisi uusien katalyyttien hankinnasta aiheutuvia lisäkustannuksia tehtaan uudelleenkäynnistuksen yhteydessä. BASFin mukaan Pantochim ja Eurodiol eivät valmistussopimuksensa²² aikana olleet pystyneet saavuttamaan sovittuja tuotantomääriä teknisten ongelmien aiheuttamien toistuvien seisokkien vuoksi. [...]*. Kahden tehtaan käynnissä pitoon liittyy korkeita kustannuksia ja lisäksi huomattavia ympäristöriskejä²³, jotka ovat seurausta herkästä tuotantoprosessista. Lisäksi pätevän työvoiman saatavuus on erittäin tärkeä tekijä tämän tyyppisen

²¹ Pantochim ei valmista GBL:ää, NMP:tä eikä THF:ää (ks. 4 kohta).

²² Akordimenettelyn aikana Eurodiol teki BASFin kanssa valmistussopimuksen, jonka mukaan BASF ostaisi sen osan tuotannosta, jota ei pystytty myymään kolmansille.

²³ On syytä huomata, että kyseessä olevat tehtaat kuuluvat vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta 9 päivänä joulukuuta 1996 annetun neuvoston direktiivin 96/82/EY soveltamisalaan, EYVL L 10, 14.1.1997, s. 13.

kemianteollisuuden tehtaan toiminnan kannalta. Koska osa pätevistä työvoimasta on jo lähtenyt ja muita lähtee varmasti konkurssin julistamisen jälkeen, sijoittajilla ei ole paljon kannustimia liiketoiminnan haltuunottoon Eurodiolin konkurssin jälkeen.

155. Lopuksi ei ole todennäköistä, että ulkopuolinen yritys ostaisi kyseisten kahden yrityksen tiettyjä omaisuuseriä sen jälkeen kun niiden toiminta on pysäytetty konkurssituomion seurauksena. Eurodiolin ja Pantochimin tehtaot pystyvät kannattavaan toimintaan ainoastaan yhdessä, sillä ne käyttävät pitkälti integroitua tuotantoprosessia²⁴, minkä vuoksi yksittäisten omaisuuserien ostaminen ei ole mahdollista.
156. Edellä esitetyn perusteella päätellään, että on erittäin todennäköistä, että Eurodiolin ja Pantochimin omaisuus, johon sisältyy myös BDO:hon yhteydessä olevien tuotteiden (GBL, NMP ja THF) tuotantokapasiteetti, poistuisi lopullisesti markkinoilta.

d) Keskittymästä seuraavan kilpailurakenteen arviointi

157. Komissio toteaa, että Eurodiolin ja Pantochimin omaisuuden ja tuotantokapasiteetin poistuminen aiheuttaisi merkittävää pulaa sellaisten tuotteiden tuotantokapasiteetista, joita jo nyt koskevat erittäin tiukat kapasiteettirajoitteet markkinoilla. Kapasiteetin vähentymistä ei voitaisi korvata pitkään aikaan. BASF ja Lyondell ovat molemmat ilmoittaneet komissiolle, että ne harkitsevat uusien tehtaiden rakentamista Eurooppaan BDO:hon yhteydessä olevien tuotteiden valmistusta varten. Lyondell ei ole koskaan sitoutunut selvästi laajentamaan BDO-hankettaan Alankomaissa BDO:hon yhteydessä oleviin tuotteisiin, kun taas BASF on jo ilmoittanut, että se laajentaa Ludwigshafenin (Saksa) ja Geismarin (Yhdysvallat) tehtaitaan välittömästi, jos Eurodiolin ja Pantochimin hankinta epäonnistuu²⁵. Joka tapauksessa uusi kapasiteetti ei todennäköisesti olisi toimintakunnossa ennen vuotta [2002–2005]*.
158. Kapasiteetin vähentymisen vuoksi markkinaolosuhteisiin kohdistuisi ainakin pitkän siirtymäkauden ajan kielteinen vaikutus Eurodiolin kapasiteetin katoamisen seurauksena. Myyntimarkkinoilla saatavilla olevat määrät laskisivat välittömästi [10–15 %]* NMP:n osalta, [25–35 %]* GBL:n osalta ja [20–30 %]* THF:n osalta. Sekä BASFillä että sen kilpailijoilla (ISP, Lyondell ja DuPont) on jo nykyisin suuria kapasiteettirajoitteita. Yksikään niistä ei sen vuoksi pystyisi tyydyttämään lisääntyvää kysyntää näillä markkinoilla ainakaan keskipitkällä aikavälillä. Lisäksi komission markkinatutkimus on osoittanut, että 10 prosentin hinnankorotus ei kannustaisi nykyisiä markkinatoimijoita tuomaan kyseisiä tuotteita suuremmassa määrin Euroopan talousalueen myyntimarkkinoille joko myymällä tällä hetkellä omaan käyttöön tarkoitettuja tuotantomääriä myyntimarkkinoilla tai lisäämällä tuontia kolmansista maista, sillä kyseisten tuotteiden hintataso on yleensä huomattavasti korkeampi Euroopan talousalueen ulkopuolella.

²⁴ Tähän sisältyy yhteinen energiajärjestelmä (keskuskattila, höyryjärjestelmä), jäteveden käsittelylaitos ja yhteiset logistiikkayksiköt.

²⁵ On syytä huomata, että BASF ei laajenna kapasiteettiaan Ludwigshafenissa, jos se saa haltuunsa Feluyn tehtaan.

159. Vuosina 1998–2000, jolloin hinnat laskivat merkittävästi, ei ollut todisteita siitä, että joko GBL:n, NMP:n tai THF:n kysyntä olisi lisääntynyt merkittävästi lukuun ottamatta sitä, että markkinoiden pitkäaikainen kasvu oli noin [2,5–10 %]*. Tämän perusteella voidaan päätellä, että kyseisten tuotteiden kysyntää voidaan pitää joustamattomana. Joustamattoman kysynnän ja kuvailtujen kapasiteettirajoitteiden vuoksi on oletettava, että Eurodiolin BDO:hon yhteydessä olevien tuotteiden tuotantokapasiteetin poistuminen johtaa välittömästi huomattavaan hinnankorotukseen.
160. Sitä vastoin komissio katsoo, että markkinaolosuhteet olisivat asiakkaiden kannalta suotuisimmat sulautuman jälkeen.
161. Sillä, että kapasiteetti ei laske jyrkästi, on suotuisa vaikutus kyseisten tuotteiden saatavuuteen. Vastauksissaan komission markkinatutkimukseen kolmannet ovat tehneet erittäin selväksi, että asiakkaiden kannalta huonoin vaihtoehto olisi Eurodiolin²⁶ kapasiteetin poistuminen markkinoilta, mikä johtaisi väistämättä toimitusongelmiin ja hinnankorotuksiin. Tällaisessa tilanteessa on todennäköistä, että hintakilpailu päättyisi ja sen sijaan hintoja korotettaisiin paljon.
162. Toisaalta asiaan liittyvät taloudelliset seikat eivät viittaa siihen, että BASF nostaisi todennäköisesti hintoja merkittävästi sulautuman jälkeen. Eurodiolin tärkein taloudellinen ongelma, joka johti sen taloudellisiin vaikeuksiin, on ollut BDO:n ja BDO:hon yhteydessä olevien tuotteiden kapasiteetin vajaakäyttö. Eurodiolin ja Pantochimin haltuunoton jälkeistä aikaa koskevien BASFin liiketoimintasuunnitelmien mukaan näitä tehtaita on käytettävä lähes täydellä kapasiteetilla, jotta päästäisiin kannattavaan toimintaan ja voitaisiin hyötyä tekniikan tarjoamista kustannusten vähennysmahdollisuuksista täysimääräisesti. Sen vuoksi voidaan olettaa, että BASF yrittää sulautuman jälkeen pienentää kustannuksia lisäämällä ponnisteluja THF:n, GBL:n ja NMP:n markkinoilla. Näiden olosuhteiden vuoksi asiakkaat voivat odottaa markkinoilta parempia toimitusehtoja ja hintoja sulautuman jälkeen verrattuna konkurssivaihtoehtoon, jossa Eurodiolin omaisuus poistuisi markkinoilta. Näin ollen komissio katsoo, että näissä erityisolosuhteissa sulautuma aiheuttaa vähemmän kilpailurakenteen heikentymistä kuin sulautuman toteuttamatta jättäminen.

(3) Päätelmä

163. Ottaen huomioon poikkeukselliset olosuhteet tässä erityistilanteessa, jolle on ominaista maksukyvyttömiä yrityksiä välittömästi uhkaava konkurssi, jos sulautumaa ei toteuta, se, ettei Belgian lainsäädännön mukaisessa konkurssimenettelyssä saatu ajoissa vaihtoehtoista tarjousta ja että haltuunotettava omaisuus poistuu väistämättä markkinoilta sekä alalla vallitsevat tiukat kapasiteettirajoitteet ja kysynnän joustamattomuus komissio päätelee, että kilpailurakenne heikkenee ilmoitetun toimenpiteen seurauksena vähemmän kuin ilman sulautumaa. Näissä olosuhteissa tähän asiaan liittyvien erityisten olosuhteiden kanssa kumulatiivisesti tarkasteltujen markkinaolosuhteiden voidaan odottaa olevan suotuisimmat kuin siinä tapauksessa, että haltuunotettava omaisuus poistuu markkinoilta.

V. LOPPUPÄÄTELMÄ

²⁶ Pantochim ei valmista GBL:ää, NMP:tä eikä THF:ää (ks. 4 kohta).

164. Edellä esitetyistä syistä päätellään, että ehdotettu keskittymä ei johda sellaisen määräävän aseman syntymiseen tai vahvistumiseen, jonka seurauksena tehokas kilpailu estyisi olennaisesti yhteismarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla. Sen vuoksi keskittymä julistetaan yhteismarkkinoille ja ETA-sopimuksen toimintaan soveltuvaksi sulautuma-asetuksen 2 artiklan 2 kohdan ja 8 artiklan 2 kohdan sekä ETA-sopimuksen 57 artiklan nojalla.

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Ilmoitettu toimenpide, jolla BASF Aktiengesellschaft hankkii yksinomaiseen määräysvaltaansa Eurodiol S.A:n ja Pantochim S.A:n, julistetaan yhteismarkkinoille ja ETA-sopimuksen toimintaan soveltuvaksi.

2 artikla

Tämä päätös on osoitettu seuraavalle:

BASF Aktiengesellschaft
Carl-Bosch-Strasse 38
D-67056 Ludwigshafen

Tehty Brysselissä

Komission puolesta

Mario MONTI
Komission jäsen